Ce sunt Marile Piramide?

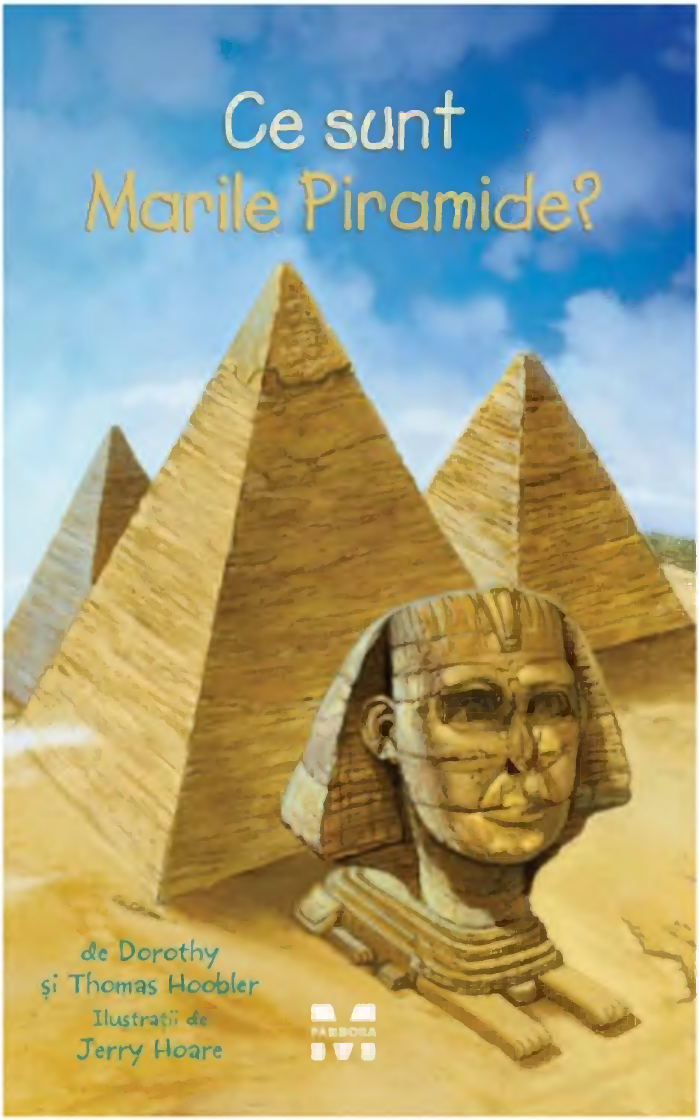

de Dorothy
și Thomas Hoobler
Ilustrații de
Jerry Hoare

PARAGRAF

DOROTHY ȘI THOMAS HOOBLER

Ce sunt Marile Piramide?

ILUSTRAȚII DE JERRY HOARE

Traducere din engleză de

Camelia Ghioc

Pandora M

2016

Where Are the Great Pyramids?

Dorothy Hoobler și Thomas Hoobler

Ilustrații de: Jerry Hoare

Text copyright © 2015 by Dorothy Hoobler and Thomas Hoobler

Illustrations copyright © 2015 by Penguin Random House LLC

Prezenta ediție s-a publicat prin acord cu Grosset & Dunlap, imprint al Penguin Young Readers Group, o divizie a Penguin Random House LLC

Copyright © Pandora M, 2016

pentru prezenta ediție

O.P. 16, Ghișeul 1, C.P. 0490, București

Tel.: +4 021 300 60 90 ; Fax: +4 0372 25 20 20

W: pandoram.ro

Pandora M face parte din Grupul Editorial Trei

ISBN ePUB: 978-606-978-027-5

ISBN PDF: 978-606-978-028-2

ISBN Print: 978-606-8780-90-0

Editori: Magdalena Mărculescu, Silviu Dragomir, Vasile Dem. Zamfirescu

Fondator: Ion Mărculescu, 1994

Redactor: Domnica Drumea

Director producție: Cristian Claudiu Coban

DTP: Mihaela Gavriloiu

Corectură: Cătălina Chiricheș, Roxana Nacu

Această carte în format digital (e-book) este protejată prin copyright și este destinată exclusiv utilizării ei în scop privat pe dispozitivul de citire pe care a fost descărcată. Orice altă utilizare, incluzând împrumutul sau schimbul, reproducerea integrală sau parțială, multiplicarea, închirierea, punerea la dispoziția publică, inclusiv prin internet sau prin rețele de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive sau sisteme cu posibilitatea recuperării informației, altele decât cele pe care a fost descărcată, revânzarea sau comercializarea sub orice formă, precum și alte fapte similare săvârșite fără permisiunea scrisă a deținătorului copyrightului reprezintă o încălcare a legislației cu privire la protecția

proprietății intelectuale și se pedepsește penal și/sau civil în conformitate cu legile în vigoare.

Lectura digitală protejează mediul

Versiune digitală realizată de elefant.ro

Fiicei noastre, Ellen, și ginerelui nostru, Mandar —

D.H. & T.H.

UNDE SUNT MARILE PIRAMIDE?

Marile Piramide egiptene sunt cele mai faimoase construcții din lume. Ele se află în afara orașului Cairo, capitala și cel mai mare oraș al Egiptului. Aproape că nu există om care să nu fi văzut măcar o poză cu acestea. Piramidele sunt și unele dintre cele mai mari construcții din lume, cele mai studiate și cele mai vechi construcții încă întregi de pe planetă. În vechime, erau una dintre cele Șapte minuni ale lumii.

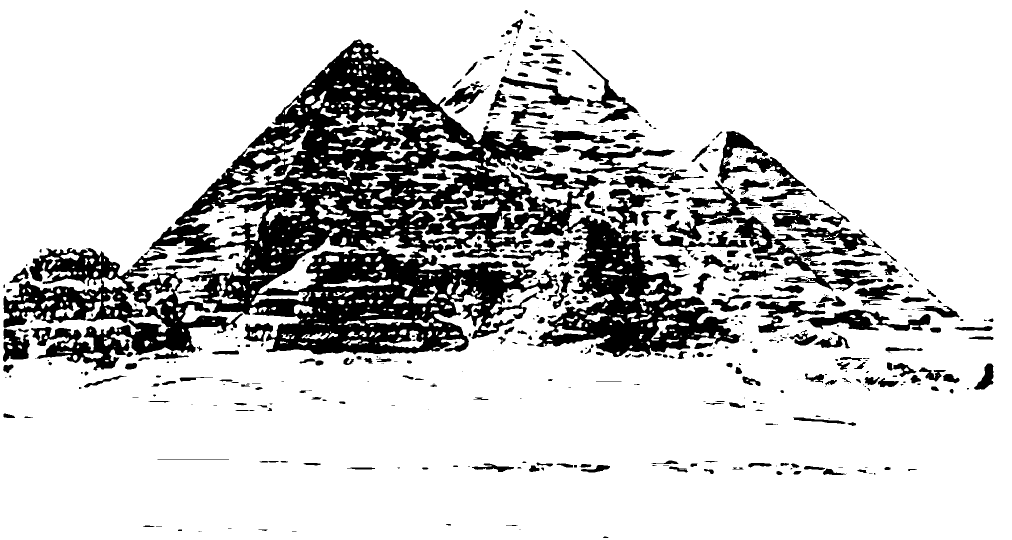

CELE ȘAPTE MINUNI ALE LUMII ANTICE

TURIȘTII GRECI DIN SECOLELE UNU ȘI DOI Î.HR. PUTEAU CUMPĂRA GHIDURI DE CĂLĂTORIE CARE PREZENTAU LOCURI SPECTACULOASE, CARE

MERITAU VIZITATE. ȘAPTE DINTRE ACESTEA AU AJUNS SĂ FIE CUNOSCUTE DREPT CELE ȘAPTE MINUNI ALE LUMII. PE LÂNGĂ MARILE PIRAMIDE, ACESTEA SUNT:

1. GRĂDINILE SUSPENDATE ALE SEMIRAMIDEI — REGELE IMPERIULUI BABILONIAN S-A ÎNSURAT CU O FEMEIE DINTR-UN ȚINUT FOARTE BOGAT ÎN PLANTE ȘI COPACI, IAR ACESTEIA ÎI ERA FOARTE DOR DE CASĂ; CA SĂ-I ALINE DORUL, REGELE A CONSTRUIT PE TERASELE PALATULUI NIȘTE GRĂDINI SPLENDIDE;

2. TEMPLUL ZEIȚEI ARTEMIS DIN EFES — REGELE DIN LYDIA, FAIMOS PENTRU BOGĂȚIILE SALE NEMĂSURATE, A ORDONAT CONSTRUIREA ÎN EFES (UN ORAȘ DIN TURCIA ACTUALĂ) A UNUI SUPERB TEMPLU ÎNCHINAT ZEIȚEI VÂNĂTORII ȘI A LUNII, ARTEMIS;

3. STATUIA LUI ZEUS DIN OLYMPIA — ACEASTĂ STATUIE IMENSĂ ERA ACOPERITĂ CU FILDEȘ, AUR ȘI PIETRE PREȚIOASE;

4. MAUSOLEUL DIN HALICARNAS — UN BOGAT GUVERNATOR DIN IMPERIUL PERSAN, MAUSOLUS, A COMANDAT SĂ SE CONSTRUIASCĂ UN CAVOU SOMPTUOS PENTRU EL ȘI SOȚIA LUI; ÎN ZIUA DE AZI, CUVÂNTUL „MAUSOLEU“ SE FOLOSEȘTE PENTRU ORICE FEL DE CAVOU DE DIMENSIUNI MARI;

5. COLOSUL DIN RODOS — CA SĂ CELEBREZE FAPTUL CĂ IEȘISERĂ VICTORIOȘI ÎNTR-UN RĂZBOI, OAMENII DIN RODOS AU CONSTRUIT ÎN PORTUL INSULEI O GIGANTICĂ STATUIE A REGELUI SOARELUI, HELIOS;

6. FARUL DIN ALEXANDRIA — URMAȘUL LUI ALEXANDRU CEL MARE A

CONSTRUIT UN FAR URIAȘ ÎN PORTUL ORAȘULUI EGIPTEAN ALEXANDRIA CA SĂ GHIDEZE CORĂBIILE AFLATE PE MEDITERANĂ.

Astăzi, toate acele minuni au dispărut — cu excepția piramidelor.

Piramidele nu au fost construite ca să fie locuite de oameni. Ele erau mormintele faraonilor — conducătorii Egiptului. Faraonii erau legătura dintre poporul

egiptean și zeii lor. De fapt, faraonii înșiși erau considerați zei. Orice dorință a faraonilor era îndeplinită fără crâcnire de popor. Astfel, când faraonii au ordonat ca mii de oameni să muncească mulți ani în șir ca să le construiască mormintele, poporul s-a supus.

În Egipt încă mai există peste o sută de piramide. Dar din multe dintre ele n-a mai prea rămas decât un morman de dărâmături. Cele mai mari, trei la număr, sunt cunoscute drept „Marile Piramide". Cea mai veche din cele trei a fost construită în urmă cu vreo 4 500 de ani.

Vechii egipteni credeau că faraonul urma să trăiască după moarte într-o altă lume. De aceea era atât de important să îi conserve trupul și să-l așeze undeva unde să fie în siguranță — cum ar fi în interiorul unei piramide. Trupul neînsuflețit era transformat în mumie cu ajutorul unui proces elaborat. Era uscat, conservat și înfășurat în fâșii de in, după care era așezat în sarcofag sau sicriu. Servitorii faraonului puneau lângă el în piramidă alimente, bijuterii, mobilă și multe comori.

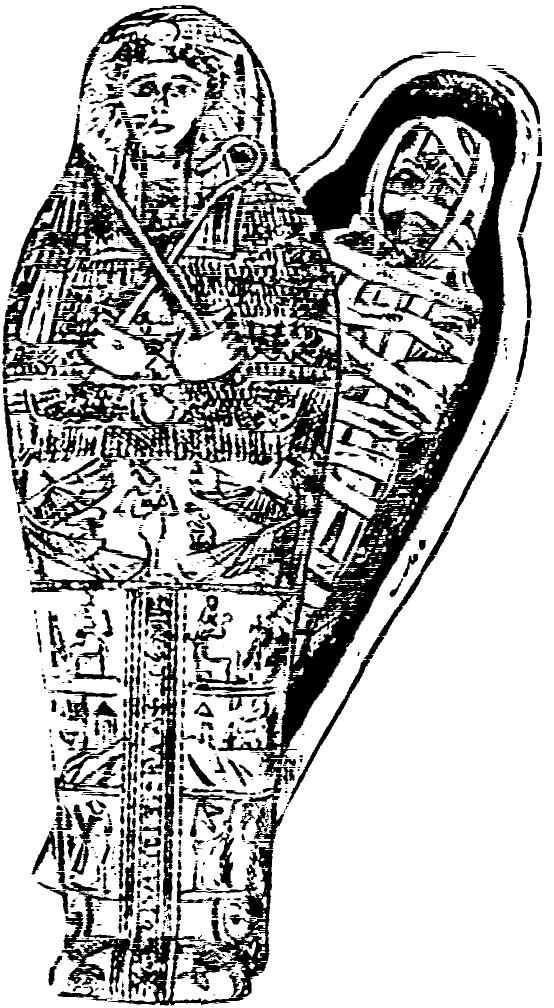

Faraonii voiau să se asigure că mormintele lor nu erau profanate. Astfel, constructorii piramidelor au ascuns cu mare grijă coridoarele care duceau spre camera

de îngropăciune a faraonului și au pus capcane ca să îi oprească pe cei care ar fi vrut să intre în piramide. Dar chiar și așa, jefuitorii de morminte au reușit să intre și să fure comorile.

De-a lungul secolelor, civilizația egipteană a intrat în declin. Dar Marile

Piramide au rămas în picioare. Când, după mulți ani, au sosit în Egipt vizitatori străini, au fost uluiți de ce au văzut. Nimeni nu mai văzuse așa ceva. În secolul al cincilea Î.Hr., în Egipt a sosit un grec pe nume Herodot. Piramidele erau deja vechi de mii de ani. Ca mulți alții, și el s-a întrebat: „Oare cine a construit Piramidele? Și cum?"

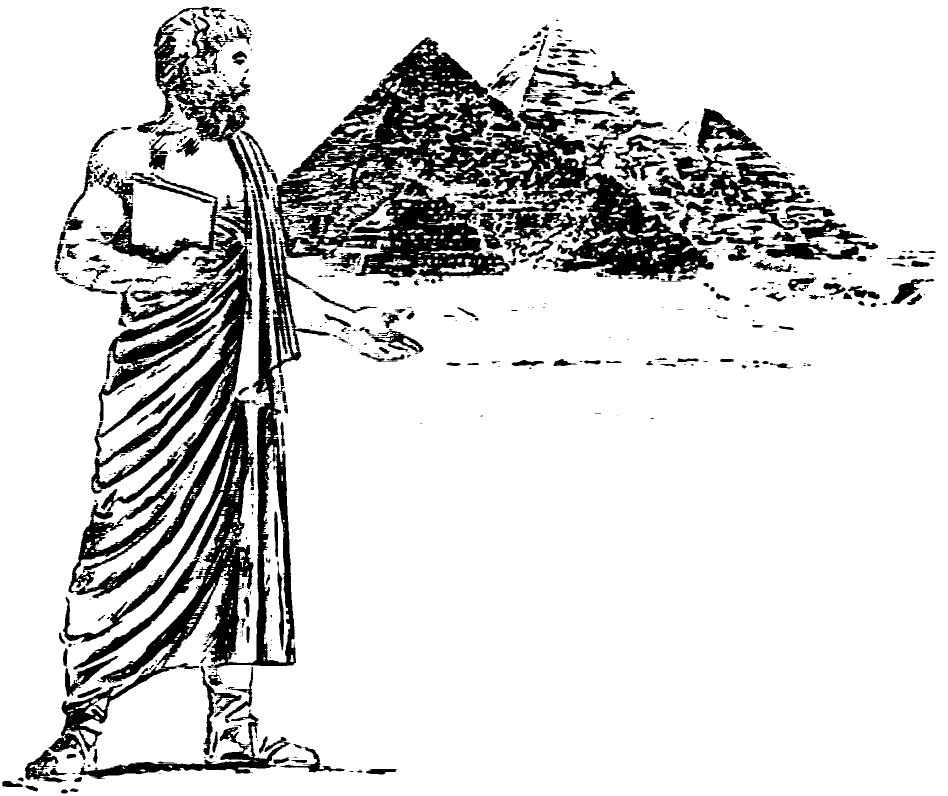

Astăzi, oamenii de știință încă încearcă să găsească răspunsurile la aceste

întrebări. Știm mai multe despre Egipt decât Herodot, dar încă mai există multe mistere nedezlegate. Savanții de azi fac mereu noi descoperiri, dar piramidele încă ascund multe secrete.

HERODOT

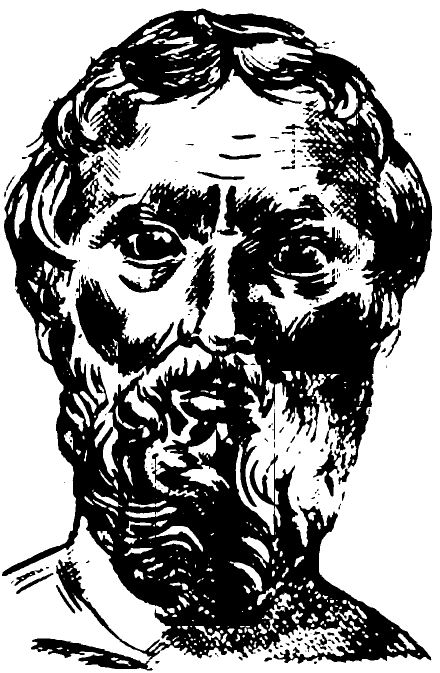

ISTORICUL GREC HERODOT S-A NĂSCUT ÎN JURUL ANULUI 480 Î.HR. A FOST PRIMUL CĂLĂTOR EUROPEAN CARE A VIZITAT EGIPTUL ȘI A SCRIS DESPRE EL. EL SPUNEA CĂ MINUNILE DE AICI „SUNT MAI NUMEROASE DECÂT ÎN

ORICARE ALT ȚINUT". HERODOT A DESCRIS ȘI PROCESUL MUMIFICĂRII (CONSERVĂRII CADAVRELOR), CARE ÎNCĂ SE PRACTICA ATUNCI CÂND EL A VIZITAT EGIPTUL. EL A DESCRIS ȘI CUM FUSESERĂ CONSTRUITE PIRAMIDELE, DAR SAVANȚII DE AZI CRED CĂ POVESTIREA LUI NU E ÎNTRU TOTUL ADEVĂRATĂ. PE ATUNCI TRECUSE DEJA FOARTE MULTĂ VREME DE CÂND NU SE MAI CONSTRUIAU PIRAMIDE.

ÎN SCHIMB, A DESCRIS CU MARE PRECIZIE ȘI CORECTITUDINE VIAȚA POPORULUI EGIPTEAN. A FOST ȘOCAT DE DIFERENȚELE DINTRE EGIPTENI ȘI GRECI. „EGIPTENII PAR SĂ FI INVERSAT PRACTICILE OBIȘNUITE ALE OMENIRII", SCRIA EL. „FEMEILE MERG LA PIAȚĂ ȘI FAC NEGOȚ, PE CÂND BĂRBAȚII STAU ACASĂ ȘI ȚESI BĂRBAȚII DIN EGIPT POARTĂ GREUTĂȚILE PE CAP, FEMEILE PE UMERI. FEMEILE SE UȘUREAZĂ DIN PICIOARE, BĂRBAȚII AȘEZAȚI".

HERODOT A SCRIS TOT CE-A REUȘIT SĂ AFLE DESPRE ISTORIA ȚĂRILOR PRIN CARE A TRECUT. ASTĂZI E CUNOSCUT DREPT „PĂRINTELE ISTORIEI".

CAPITOLUL 1

DARUL NILULUI

Numai o țară bogată și puternică putea construi ceva așa măreț ca Marile Piramide. Egiptul era bogat datorită faptului că era așezat pe malurile fluviului Nil. Herodot a numit Egiptul „darul Nilului" și avea dreptate.

Cel mai mare dar oferit de Nil era solul negru și fertil pe care-l aducea în fiecare an Egiptului când se revărsa din matcă. În unele țări, fermierii se tem de inundații. Dar în Egipt, inundațiile lăsau în urmă un nou strat de sol proaspăt. Zona cu pământ depozitat de Nil era numită *kemet* — ținutul negru. *Kemet*-ul avea o lățime de numai 20–21 de kilometri. Dincolo de el, pe ambele părți, era *deshret* — ținutul roșu, adică deșertul. Aproape toți egiptenii trăiau în ținutul negru, unde cultivau grâu și orz. Aceste cereale erau depozitate pentru a fi folosite pe tot parcursul anului.

Ținutul roșu era o barieră care proteja Egiptul de invadatorii străini. La nord, Nilul se desparte în multe brațe, așa că pământul de acolo e mlăștinos. Dușmanii nu puteau traversa nici acel ținut, așa că Egiptul a fost protejat multe secole de cuceritori străini.

Fără Nil, lucrătorii n-ar fi putut aduce bolovani uriași până la șantierele unde se construiau piramidele. Drumurile făcute pe nisip nu puteau suporta încărcături așa de grele, dar corăbiile și plutele puteau.

Egiptul mai avea și un sistem de guvernare foarte stabil și solid, cu o persoană la conducere: faraonul. Ca să poată fi dus la bun sfârșit un proiect imens precum construirea unei piramide, era necesar un astfel de sistem de guvernământ. La începuturi, de-a lungul Nilului se aflau două comunități. Una, numită Egiptul de Sus, se afla la sud. Asta poate părea derutant, pentru că pe hărțile noastre sudul e întotdeauna în josul hărții. Dar Nilul curge de la sud la nord, așa că Egiptul de Sus era în amontele fluviului, spre izvor. Cealaltă comunitate era mai în josul Nilului, aproape de locul în care fluviul se desparte în mai multe brațe. Aceea se numea Egiptul de Jos.

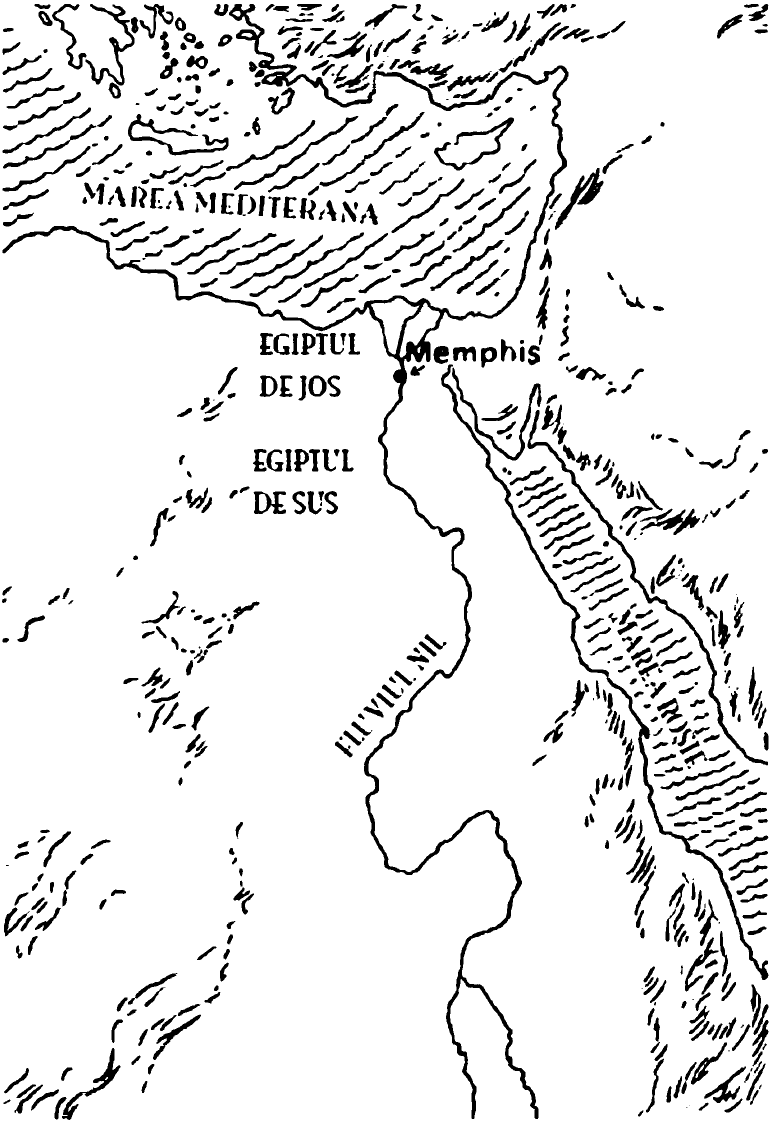
MAREA MEDITERANA
EGIPTUL
DE JOS
Memphis
EGIPTUL
DE SUS
FLUVIUL NIL

În jur de 3100 Î.Hr., un conducător al Egiptului de Sus numit Narmer a cucerit Egiptul de Jos și a unit țara. A construit o nouă capitală la mijlocul distanței dintre cele două Egipturi. Orașul se numea Memphis și în el locuiau vreo treizeci de mii de oameni.

Conducătorul Egiptului era numit *faraon*, care înseamnă „mare casă". La încoronare, acesta era numit rege al Egiptului de Sus și al Egiptului de Jos. Pe cap i se așeza o coroană dublă. La moartea lui, un fiu sau alt membru al familiei îi lua locul. Datoria faraonului era să mențină prosperitatea Egiptului. El proteja țara și după moarte. De aceea făceau egiptenii atâtea eforturi ca să-i conserve trupul neînsuflețit.

Faraonii se situau în vârful unei societăți structurate ca o piramidă. Sub ei se aflau familia regală și autoritățile. Apoi urmau proprietarii de pământuri, scribii, meșteșugarii, artiștii, fermierii și sclavii. Scribii erau importanți pentru că știau complicatul alfabet egiptean, ale cărui caractere sunt numite hieroglife. Cei mai mulți egipteni erau țărani care produceau alimente și lucrau și la piramide. Deoarece fermele erau așa de fertile, mulți lucrători își puteau petrece timpul construind piramide.

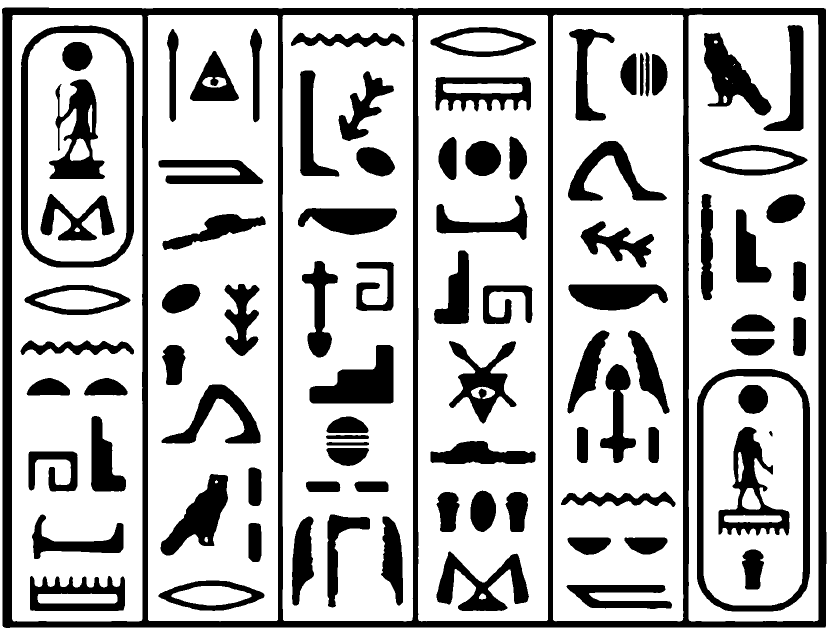

ZEII EGIPTULUI

EGIPTENII AVEAU MULȚI ZEI. ACEȘTIA SUNT DESEORI REPREZENTAȚI CA

AVÂND TRUPURI UMANE ȘI CAPETE DE ANIMAL. CAPUL DE ANIMAL ARĂTA CARE ERA ATRIBUTUL ACELUI ZEU. UNUL DINTRE CEI MAI IMPORTANȚI ERA HORUS, ZEUL-ȘOIM. (ȘOIMUL ZBURA MAI SUS DECÂT ORICARE ALTĂ CREATURĂ ȘI VEDEA TOTUL.) ÎN SCRIEREA EGIPTEANĂ, IMAGINEA LUI APARE ALĂTURI DE NUMELE FARAONULUI.

Capitolul 2
De la lut la piatră

Istoria Egiptului e împărțită în dinastii, adică perioadele în care țara a fost condusă de o anumită familie. Au existat în total treizeci și una de dinastii, împărțite în trei grupuri, numite Vechiul Regat, Regatul de Mijloc și Noul Regat.

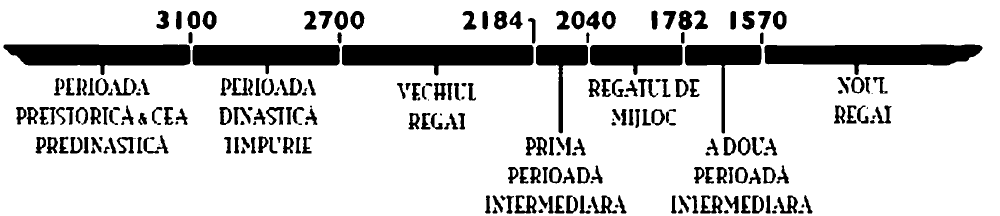

Încă de la prima dinastie, faraonii au fost preocupați de mormintele lor. La început, faraonii erau înmormântați într-un loc numit Abydos, la vestul Nilului. Mormintele erau camere funerare subterane, cioplite din piatră. Cu timpul, mormintele au devenit tot mai mari și mai somptuoase. Erau căptușite cu cărămizi din lut și înconjurate de morminte mai mici. E posibil ca acestea să fi conținut trupurile servitorilor care fuseseră sacrificați pentru a-și servi regele și în viața de apoi.

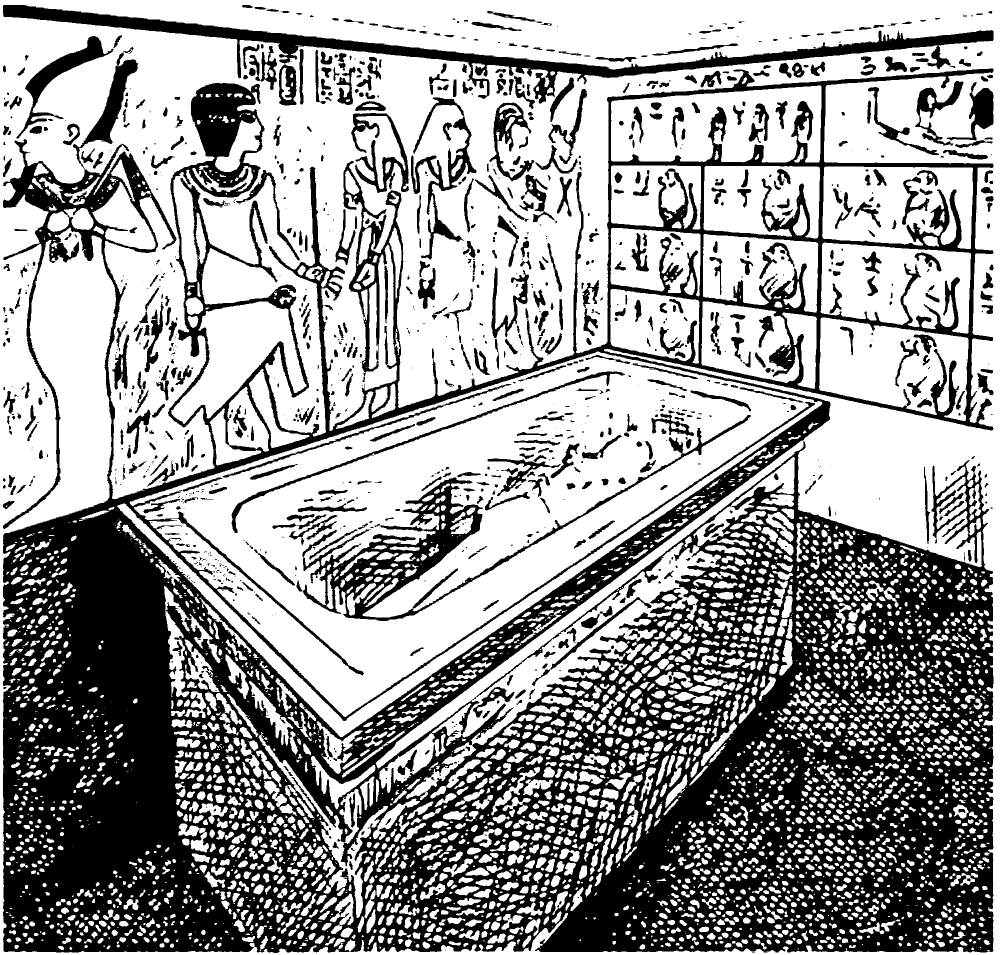

Mormintele regale au început să fie acoperite cu construcții din cărămizi de lut numite *mastabas*. Acestea arătau ca niște platforme înalte cu laturi înclinate în pantă. Aveau cam o sută de metri înălțime și uși care duceau spre camera funerară.

Încăperi secrete ascundeau bunurile cu care fusese îngropat faraonul.

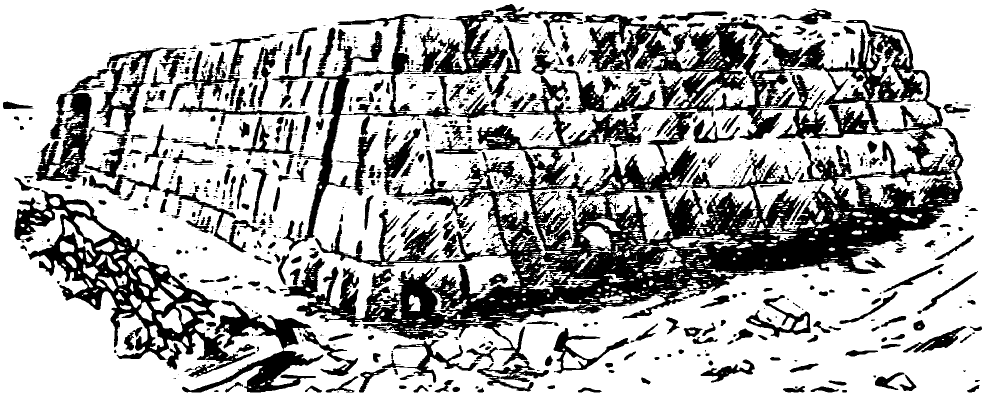

Unul dintre cele mai mari astfel de morminte timpurii conținea trupul unei femei pe nume Merneith. Era soția faraonului Djet. La moartea lui Djet, fiul lor, Den, era prea tânăr ca să poată conduce țara, așa că îndatoririle i-au fost preluate de Merneith. Unii oameni de știință cred că ea a fost chiar faraon încoronat. Mormântul ei e situat aproape de mormintele bărbaților faraoni. Dacă Merneith a fost faraon, ea ar fi, din câte știm, cea mai veche femeie-conducător din lume.

DJOSER

Primul faraon al celei de-a treia dinastii se numea Djoser. El a numit în funcții importante multe persoane foarte capabile. Una dintre acestea era un învățat pe nume Imhotep. El a inventat un nou tip de mormânt, care să reflecte marea putere a lui Djoser. Începea cu o *mastaba* din piatră, nu din cărămizi de lut. Deasupra ei se afla o a doua *mastaba*, mai mică. Urmau încă patru *mastaba*, fiecare mai mică decât cea de sub ea.

Rezultatul a fost piramida în trepte.

Situată în Saqqara, dincolo de Nil față de Memphis, piramida în trepte poate fi văzută și în ziua de azi. A fost prima construcție de mari proporții făcută din piatră.

Ca toate piramidele, se afla la vestul Nilului. Aceea era direcția în care apunea soarele, și vechii egipteni credeau că acolo se afla tărâmul de apoi.

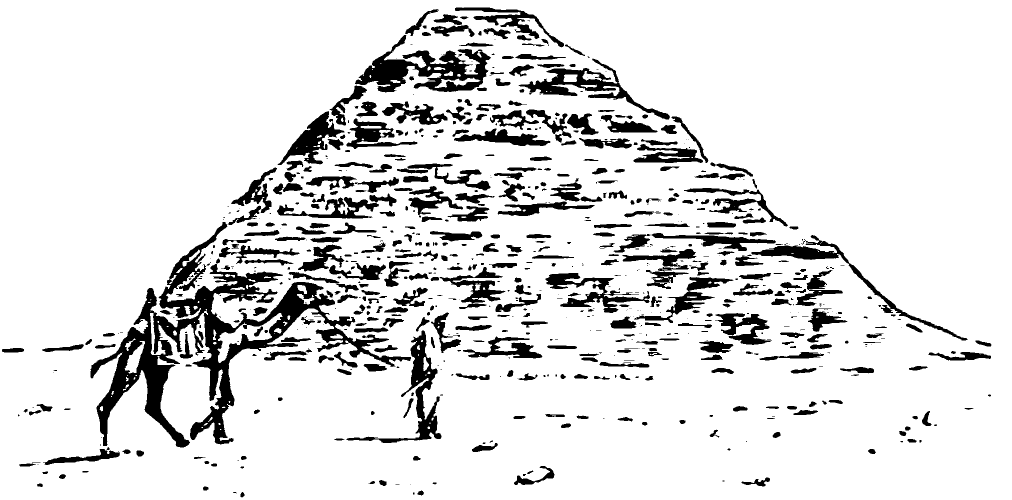

Și a fost construită pentru eternitate. În 1924, un arheolog pe nume Cecil Firth explora interiorul piramidei în trepte. A descoperit o cameră complet sigilată, fără ușă, dar cu două găuri mici la nivelul ochilor. Când Firth s-a uitat înăuntru prin găuri, s-a trezit că se uita direct la o statuie a faraonului Djoser, care-l reprezenta așezat. Purta pe cap un ornament în dungi, iar orbitele statuii fuseseră inițial umplute cu bile de cristal. Deși acum erau goale, Firth se uita la chipul unui om care trăise în urmă cu 4500 de ani.

CECIL FIRTH

Unele dintre piramidele construite după cea a lui Djoser nu au avut așa mare succes. Faraonul Sneferu a condus Egiptul foarte mult timp. (Majoritatea experților spun că domnia sa a durat douăzeci și patru de ani.) A încercat de trei ori să construiască piramide. Cel puțin una dintre ele s-a prăbușit.

O alta se numește „piramida curbată", pentru că unghiul pereților săi se modifică spre vârf. Piramida roșie a fost ultima încercare a lui Sneferu. A fost prima piramidă cu pereți netezi. Numele ei vine de la gresia roșie folosită în structura interioară a piramidei.

PIRAMIDA CURBATĂ

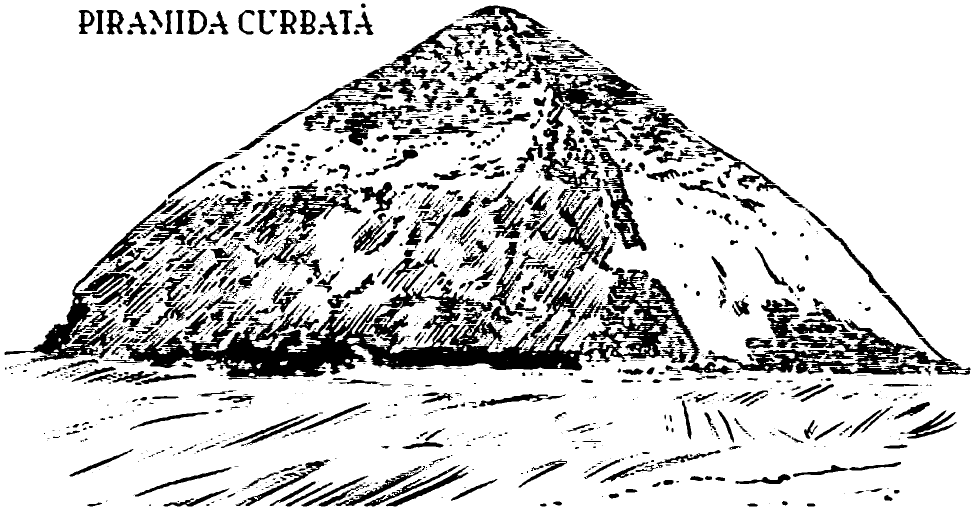

Inițial, gresia roșie din interior era acoperită cu calcar alb, care făcea ca laturile să fie netede. Dar mai târziu, mare parte din calcar a fost scoasă pentru a fi folosită la alte proiecte. În ziua de azi, piramida roșie e foarte populară printre turiști, deoarece aceștia pot străbate numeroasele sale coridoare. Unii savanți cred că încăperea mortuară a lui Sneferu e aflată undeva înăuntru și încă nu a fost descoperită.

CAPITOLUL 3

MARILE PIRAMIDE DE LA GIZA

Lui Sneferu i-a urmat la tron faraonul Khufu. El a creat prima dintre cele trei Mari Piramide de la Giza. Acestea sunt cele văzute cel mai adesea în pozele cu Egiptul. Ele sunt unele dintre cele mai măreţe proiecte de construcţii din istoria omenirii. Erau cavourile gigantice ale lui Khufu şi ale faraonilor care i-au urmat la tron: Khafre şi Menkaure. Toate trei au fost construite în timpul celei de-a patra dinastii (2613–2494 Î.Hr.). Ele se află pe platoul Giza, la periferia oraşului modern Cairo.

KHUFU KHAFRE MENKAURE

La începuturi, Marile Piramide erau mult mai spectaculoase decât acum. Erau acoperite cu calcar alb, şlefuit. În vârful fiecăreia dintre ele se afla o calotă în formă

de piramidă, numită piramidion. Era placată cu aur. Savanții cred că forma piramidală a fost folosită deoarece semăna cu razele soarelui. Ra, zeul Soarelui, era zeul principal al egiptenilor.

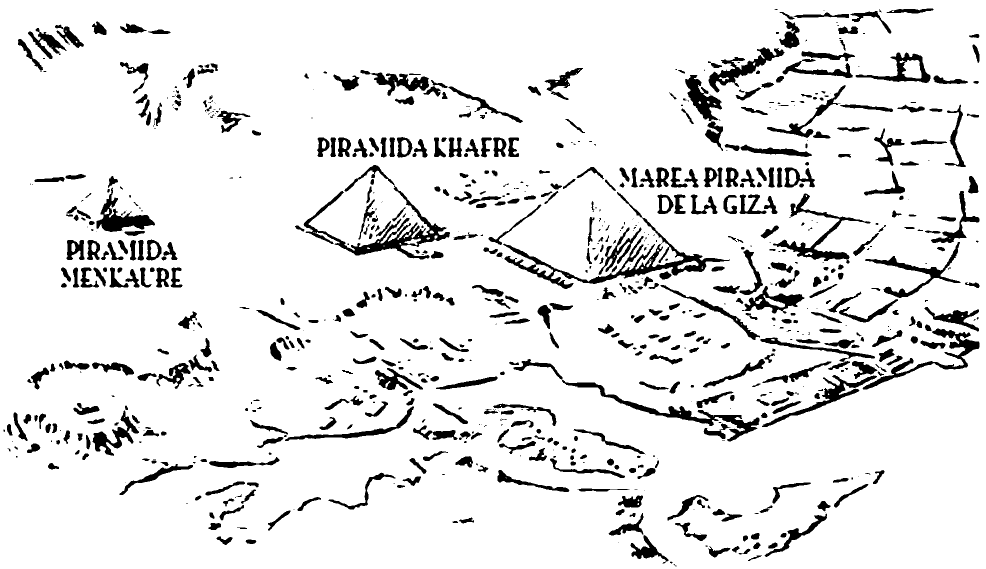

Interiorul fiecărei piramide era făcut din granit și gresie, aduse de la mare distanță, din sud, de pe lângă Aswan. Majoritatea calcarului alb care acoperea piramidele în exterior a fost ulterior scoasă și folosită la alte construcții. Prin urmare, ceea ce vedem azi e structura interioară a piramidei.

Piramidele nu erau izolate în pustiu. Ele făceau parte dintr-un grup de clădiri

care includea și un templu. Aici erau aduse zilnic ofrande faraonului decedat, constând din alimente și băuturi. Egiptenii credeau că în lumea de apoi, el avea aceleași nevoi ca și pe lumea aceasta. În apropiere au fost construite piramide mai mici și *mastabas* pentru rudele regale și înalți oficiali.

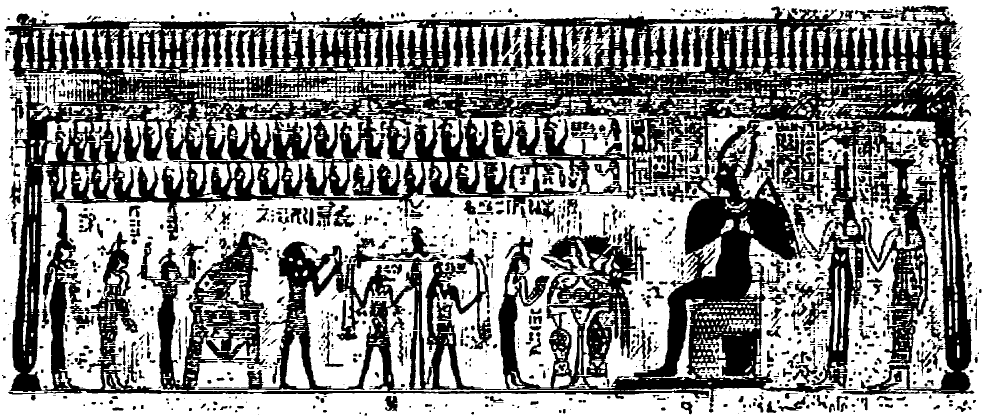

Piramida lui Khufu (numit și Keops) are aproape 147 de metri înălțime. Era cea mai mare construcție din piatră din lume și a rămas cea mai înaltă timp de aproape patru mii de ani. Khufu avea o familie numeroasă și i-a dat nepotului său, Hemiunu, sarcina de a-i construi piramida. Cavoul lui Hemiunu e lângă Piramida lui Khufu.

Granitul folosit la construirea Piramidei lui Khufu a trebuit adus de la sute de kilometri depărtare. Singurul mod de a-l transporta era pe Nil, cu ajutorul unor corăbii solide. Dar Egiptul nu avea suficienți copaci ca să construiască astfel de corăbii. Prin urmare, Khufu a trimis oameni către orașul Byblos, aflat în Libanul de azi. Acolo, egiptenii au reușit să cumpere bușteni de cedru, un lemn foarte

rezistent. Ei au folosit cedrul pentru a construi corăbii. Două dintre aceste corăbii au fost îngropate lângă Piramida lui Khufu.

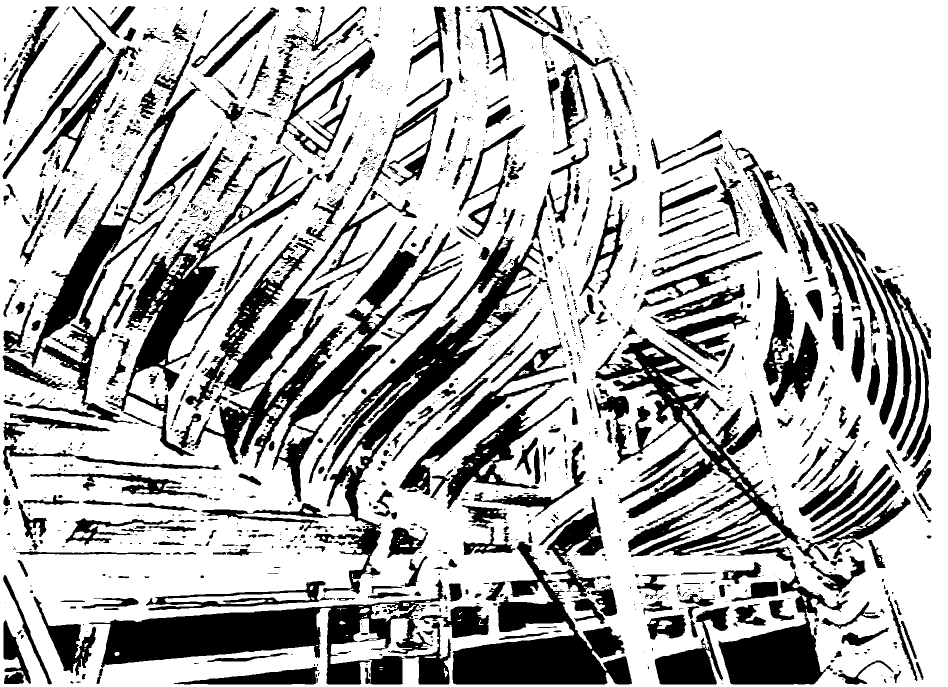

A doua Mare Piramidă trebuia să adăpostească trupul lui Khafra, fiul lui Khufu. Herodot spune că acesta a fost un conducător crud. El a vrut ca piramida lui să fie mai mare decât a tatălui său. Deși piramida propriu-zisă are doar 136,4 metri, e plasată mai sus, așa că pare mai înaltă. Piramidionul ei încă mai există. Și celelalte două piramide aveau inițial câte unul, dar a fost scos pentru a i se lua aurul.

A treia Piramidă a fost construită de Menkaure, nepotul lui Khufu. Piramida

lui e cea mai mică din grup — avea inițial aproape 66,5 metri înălțime.

Menkaure a rămas în istorie ca unul dintre cei mai blânzi conducători din istoria Egiptului. Poate pentru că nu i-a forțat pe oameni să muncească așa de mult ca să-i construiască piramida. E cunoscut și pentru deciziile înțelepte pe care le lua în disputele ce îi erau înfățișate spre judecată.

Poate că e greu de crezut, dar în secolul al doisprezecelea d.Hr., un conducător a vrut să dărâme Marile Piramide. Țara fusese cucerită de kurzi, iar conducătorul lor a vrut să elimine acele simboluri ale puterii Egiptului. A trimis un mare număr de lucrători ca să distrugă piramidele. Iar aceștia au început cu Piramida lui Menkaure. Dar nu reușeau să scoată decât câte una sau două pietre pe zi. Erau

nevoiți să spargă fiecare piatră în mai multe bucăți care să poată fi transportate cu carele. Până la urmă, după opt luni, conducătorul kurd a decis că lucrătorii își pierd timpul. Dar o spărtură mare într-una din laturile Piramidei lui Menkaure indică și în ziua de azi stricăciunile provocare de aceștia.

Platoul Giza e străjuit de cea mai mare statuie din lume. Cu trup de leu și chip de om, statuia e cunoscută drept Sfinxul. (Se spune că chipul e sculptat având ca model fața lui Khafra.) Între labele din față ale Sfinxului se află o *stela*, adică o lespede de piatră instalată mai târziu de un alt faraon. Pe *stela* scrie că faraonul se afla la vânătoare în Giza și a adormit. În vis i s-a înfățișat un zeu, care i-a poruncit să îndepărteze nisipul care acoperea Sfinxul. De atunci, au mai fost construite multe alte statui mai mici reprezentând sfincși.

CELE MAI ÎNALTE CONSTRUCȚII

PIRAMIDA LUI KHUFU A RĂMAS CEA MAI ÎNALTĂ CLĂDIRE DIN LUME PÂNĂ ÎN 1311 D.HR. ÎN ACEL AN, CATEDRALEI LINCOLN DIN ANGLIA I S-A

CONSTRUIT UN TURN DE 160 DE METRI ÎNĂLȚIME. ÎN 1594, O FURTUNĂ PUTERNICĂ A DĂRÂMAT ACEL TURN, IAR PIRAMIDA LUI KHUFU A DEVENIT DIN NOU CEA MAI ÎNALTĂ CONSTRUCȚIE ȘI AȘA A RĂMAS TIMP DE 340 DE ANI. APOI, ÎN 1889, LA PARIS S-A FINALIZAT CONSTRUCȚIA TURNULUI EIFFEL. AVEA 324 DE METRI ÎNĂLȚIME — CAM CÂT UN BLOC CU OPT ETAJE.

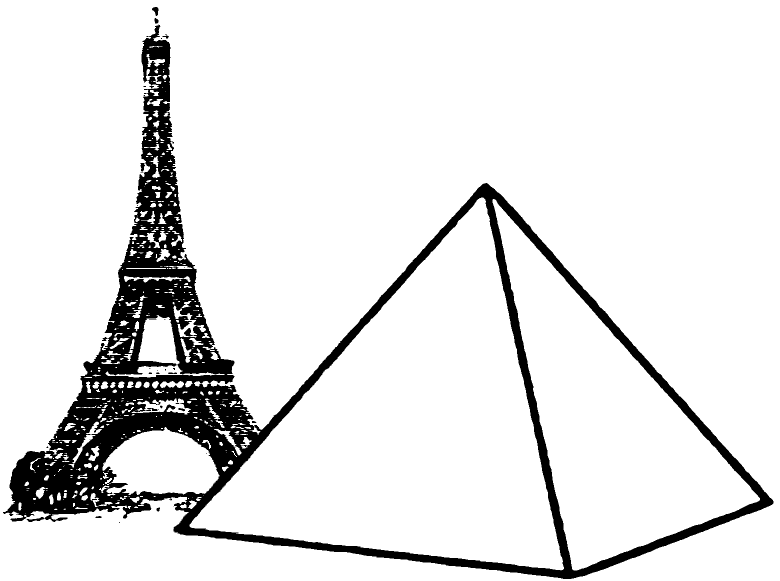

Perioada dinastiei a patra a constituit apogeul construcției de piramide în Egipt. Piramidele construite mai târziu au fost mult mai mici. În timpul dinastiilor a cincea și a șasea, inundațiile anuale au fost mult mai mici, așa că recoltele au fost extrem de sărace. Din cauza perioadelor lungi de foamete, nu mai erau destui muncitori care să construiască piramide. De-a lungul istoriei sale, Egiptul a trecut

prin perioade de măreție și perioade proaste. A fost invadat de multe țări străine. Dar Marile Piramide au supraviețuit tuturor acestor tulburări.

„TATĂL ULCELELOR"

William Flinders Petrie s-a născut la Londra în 1853. Încă de mic i-a plăcut la nebunie să măsoare lucrurile din jur. Mai târziu, a citit o carte în care scria că măsurile piramidelor conțineau bazele întregii științe matematice. Așa că s-a dus în Egipt ca să le măsoare cu mâna lui. După doi ani de muncă, a anunțat că măsurătorile din cartea respectivă erau greșite.

Însă mai important e faptul că a început să adune mostre de artă ceramică egipteană — chiar și cioburi. Petrie și-a dat seama că stilurile de olărit se schimbă în timp. Făcând legătura dintre obiectele de ceramică și obiectele din preajma lor, și-a putut da seama cât de vechi erau acestea din urmă. Ghizii lui egipteni l-au poreclit Abu Bagusheh, adică „tatăl ulcelelor".

Una dintre cele mai mari descoperiri ale lui Petrie s-a petrecut în 1903, la Abydos. Un lucrător a găsit o mică statuie fără cap. Petrie a văzut pe soclul statuii un nume de faraon și a oprit toate lucrările, pentru ca toată lumea să se concentreze asupra noii descoperiri. Pământul din preajma statuii a fost înlăturat cu grijă și cernut prin sită. În cele din urmă, a fost găsit și capul statuii. S-a dovedit a fi singura imagine cunoscută a lui Khufu, faraonul care a construit Marea Piramidă.

CAPITOLUL 4

CONSTRUIREA PIRAMIDELOR

Cum au reușit egiptenii să construiască giganticele piramide? Numai Piramida lui Khufu e alcătuită din 2,3 milioane de blocuri de piatră. Un bloc de mărime medie cântărește 2,5 tone — cam cât o camionetă. Dar unele blocuri de piatră folosite pentru camera mortuară a faraonului au și optzeci de tonel Un tir modern poate transporta doar un sfert din acea greutate, iar egiptenii au mutat aceste blocuri doar prin muncă manuală.

Cum au reușit? Răspunsul sincer este... nimeni nu știe cu siguranță. Dar savanții au formulat niște ipoteze. Lucrătorii trebuie să fi tăiat blocurile de piatră din carierele de pe celălalt mal al Nilului, sau de la Aswan, aflat mai departe, spre sud. Lucrătorii probabil că au folosit dălți din cupru, deși în cariere nu a fost găsită nicio astfel de daltă. Așa că a fost sugerată o altă modalitate de a ciopli blocurile de

piatră: prin înfigerea unor bucăți de lemn în crăpăturile pietrei. Apoi se turna apă în crăpături, iar când lemnul se umfla de la apă, piatra se spărgea.

Probabil că fiecare faraon și-a ales personal locul pentru propria piramidă. Terenul a trebuit apoi să fie netezit și nivelat. O piramidă se sprijină pe o bază pătrată și are patru laturi. Fiecare colț al ei indică un punct cardinal.

Cel mai uluitor aspect al construirii piramidelor este transportarea imenselor blocuri de piatră. Mai întâi, au trebuit coborâte pe Nil cu corăbii din lemn, făcute din cedrul cumpărat în Liban.

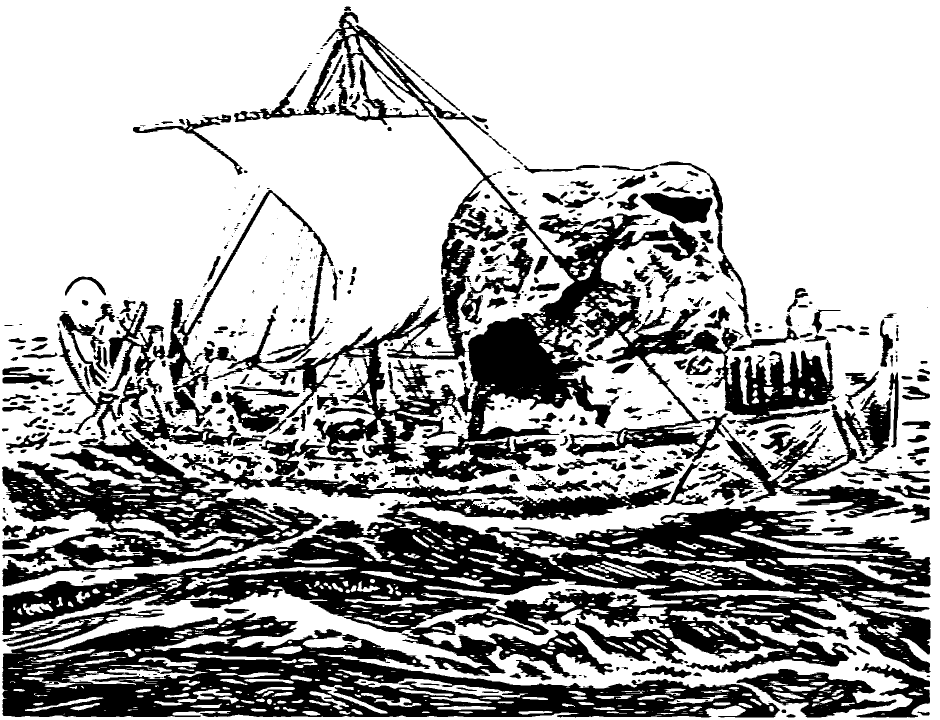

De pe râu, erau transportate pe șantier. Există câteva modalități prin care se poate să fi fost făcută această mutare. Una din ipoteze e că se construia un canal de la Nil spre șantier. O alta e că lucrătorii construiau un dig circulabil, sau un drum din piatră, care ducea spre zona piramidelor. Pietrele uriașe trebuiau târâte pe acest drum cu ajutorul unor sănii. (Un car cu roți s-ar fi zdrobit sub o asemenea greutate.) Un desen de pe peretele unui cavou înfățișa oameni târând cu ajutorul

funiilor o sanie de lemn pe care se afla un astfel de bloc de piatră. Recent, savanții au sugerat o altă metodă, specială, prin care pietrele erau trase peste nisipul moale.

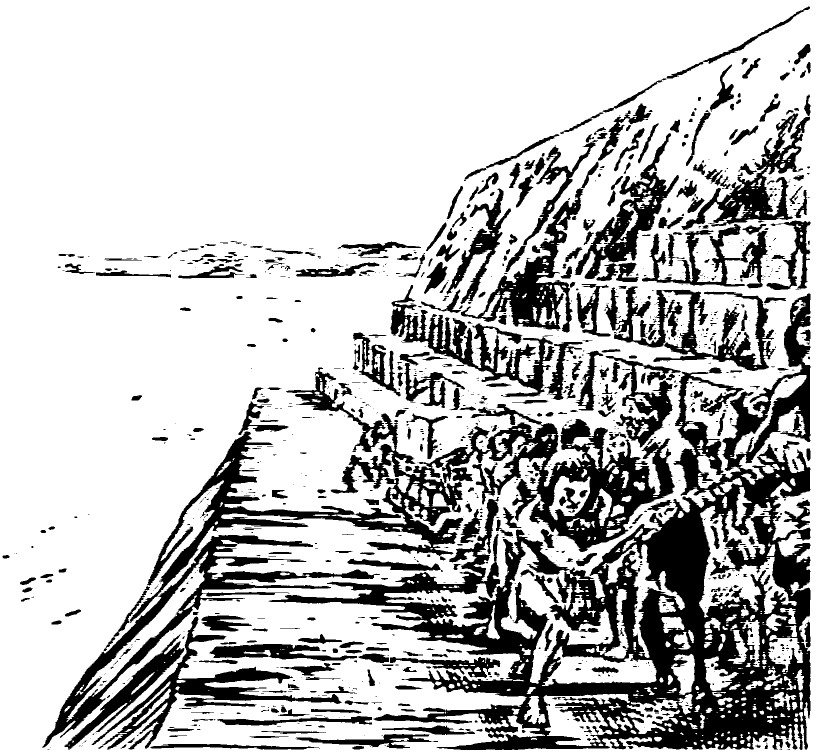

Odată ce pietrele ajungeau pe șantier, apărea o altă problemă: cum să le ridici în sus, pe laturile piramidei? Se pare că singura soluție posibilă este folosirea unor rampe din piatră sau lemn. O companie de construcții modernă a demonstrat că blocuri de ciment de 2,5 tone greutate pot fi târâte de optsprezece bărbați în susul unei rampe, într-un ritm de aproximativ douăzeci de metri pe minut.

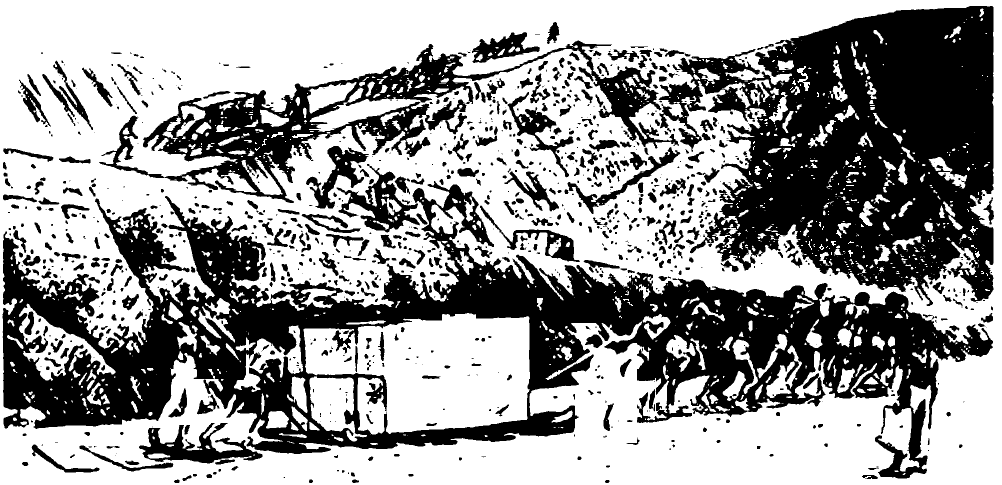

Asta ridică alte două întrebări: cât ar dura finalizarea proiectului și de câți lucrători ar fi nevoie? Herodot, istoricul din Grecia antică, credea că piramidele au fost construite de mii de sclavi. Dar oamenii de știință de azi se îndoiesc că au fost folosiți sclavi la construcție, deoarece au găsit ruinele așezărilor lucrătorilor.

În casele de acolo au găsit atât veșminte de femei, cât și de bărbați și chiar jucării. Asta înseamnă că lucrătorii locuiau cu familiile lor. Dovezile mai arată că mâncau pâine, ceapă și usturoi și beau bere de trei ori pe zi. La finalul săptămânii egiptene de nouă zile, făceau un ospăț cu pește sau păsări la grătar și vin. Acestea erau mâncăruri mai bune decât ar fi primit sclavii.

Exista o forță de muncă ce lucra numai și numai la piramide, tot anul. În timpul sezonului inundațiilor, acești lucrători erau ajutați de fermieri care aveau timp liber. În schimbul ajutorului, fermierilor probabil că li se reduceau impozitele.

Savanții au folosit mai multe feluri de simulări pe calculator pentru a estima de câți lucrători a fost nevoie. Pentru Marea Piramidă a lui Khufu, cea mai corectă aproximare pare să indice că a fost nevoie de cincisprezece până la treizeci de mii de lucrători, care au muncit timp de treizeci de ani. Piramida trebuia terminată înainte de moartea faraonului. (Prin comparație, catedrala Notre-Dame din Paris a fost

construită pe parcursul a aproape două sute de ani, din 1163 d.Hr. până în 1345 d.Hr.)

CATEDRALA
NOTRE-DAME

Lucrătorii erau împărțiți în trupe de câte două sute de oameni. Apoi, fiecare trupă era împărțită în echipe de câte douăzeci. Unii dintre ei erau așa de mândri de munca lor, încât au inscripționat numele echipei lor în interiorul piramidei. Unele dintre numele găsite erau: „Trupa victorioșilor", „Trupa rezistenților" și chiar „Trupa beților". Unul dintre grupuri a scris „Prietenii lui Khufu".

Într-un fel, fiecare piramidă a fost construită de dinăuntru spre afară. În camera mortuară erau puse alimente, haine și bogății de care regele urma să aibă nevoie în viața de apoi pe când camera era încă deschisă către exterior. După aceea, restul piramidei era construit în jurul camerei mortuare, care era legată de lumea de afară printr-o serie de coridoare înguste.

Egiptenii știau prea bine că mormintele erau deseori jefuite de bandiți. Așa că lucrătorii au construit camere mortuare false și coridoare lungi care nu duceau nicăieri. Dacă nu știai drumul cel bun ca să intri și să ieși, era foarte periculos să pătrunzi într-un astfel de labirint.

PROFANATORII DE MORMINTE

PIRAMIDA LUI KHAFRA A FOST SINGURA DINTRE CELE TREI MARI PIRAMIDE CARE A RĂMAS NEDESCHISĂ PÂNĂ ÎN TIMPURILE MODERNE. ÎN 1818, UN

COLECȚIONAR ITALIAN PE NUME GIOVANNI BELZONI A DESCOPERIT O MICĂ INTRARE. CU TOATE CĂ ACEASTA AVEA DOAR 1,20 METRI ÎNĂLȚIME ȘI JUMĂTATE DE METRU LĂȚIME, EL S-A STRECURAT PRIN EA. N-A FOST DELOC UȘOR, AVÂND ÎN VEDERE CĂ BELZONI AVEA PESTE 1,90 M ÎNĂLȚIME. DAR ÎN INTERIORUL CAMEREI MORTUARE NU A GĂSIT DECÂT UN SARCOFAG GOL, AL CĂRUI CAPAC ERA SPART PE PODEA. PROFANATORII DE MORMINTE AI ANTICHITĂȚII AJUNSESERĂ ACOLO ÎNAINTEA LUI.

APROAPE TOATE PIRAMIDELE ȘI MAJORITATEA CAVOURILOR DIN PIATRĂ AU FOST JEFUITE DE COMORI. PROFANAREA DE MORMINTE ERA O AFACERE RISCANTĂ. CONSTRUCTORII PIRAMIDELOR PUSESERĂ CAPCANE CA SĂ-I PRINDĂ PE HOȚI. DAR SAVANȚII AU DESCOPERIT CĂ UNII DINTRE PROFANATORII DE MORMINTE LUCRASERĂ INIȚIAL LA CONSTRUCȚIA PIRAMIDELOR. AȘA CĂ AU ȘTIUT CUM SĂ EVITE CAPCANELE.

CAPITOLUL 5
VIAȚĂ FĂRĂ DE MOARTE

Deoarece faraonul însuși era zeu, era de la sine înțeles că după moarte se ducea din această viață către o alta. Urma să trăiască alături de zei. Piramida era locul unde trupul faraonului putea fi protejat.

ANUBIS

Viața veșnică începea cu o călătorie prin lumea morților. *Ka*, sau forța vieții,

părăsea trupul la moarte, iar după înmormântare îl urma și *ba*, adică sufletul. Horus îi călăuzea pe morți către sala judecății.

Acolo aștepta zeul Anubis, cel cu cap de șacal. (Se știa că șacalul dezgropa morții și îi mânca.) El punea inima răposatului pe un taler de cântar, iar pe celălalt, o pană.

OSIRIS

Osiris, stăpânul lumii de apoi, urmărea totul din apropiere, împreună cu alți

zei. Dacă inima era mai grea decât pana, apărea un monstru care era un amestec de hipopotam, leu și crocodil și o mânca. Iar răposatul își lua adio de la o viață de apoi în eternă fericire.

AMMUT

Dar dacă inima era la fel de grea ca pana, atunci *ba* și *ka* se uneau și formau *akh*. *Akh* avea nevoie de un trup în care să intre și să-l însuflețească din nou și toate plăcerile vieții pământești aveau să continue veșnic. Ca să pregătească trupul pentru această existență fericită, egiptenii au dezvoltat metode speciale de conservare a unui cadavru după moarte. Acestea sunt cunoscute drept mumificare.

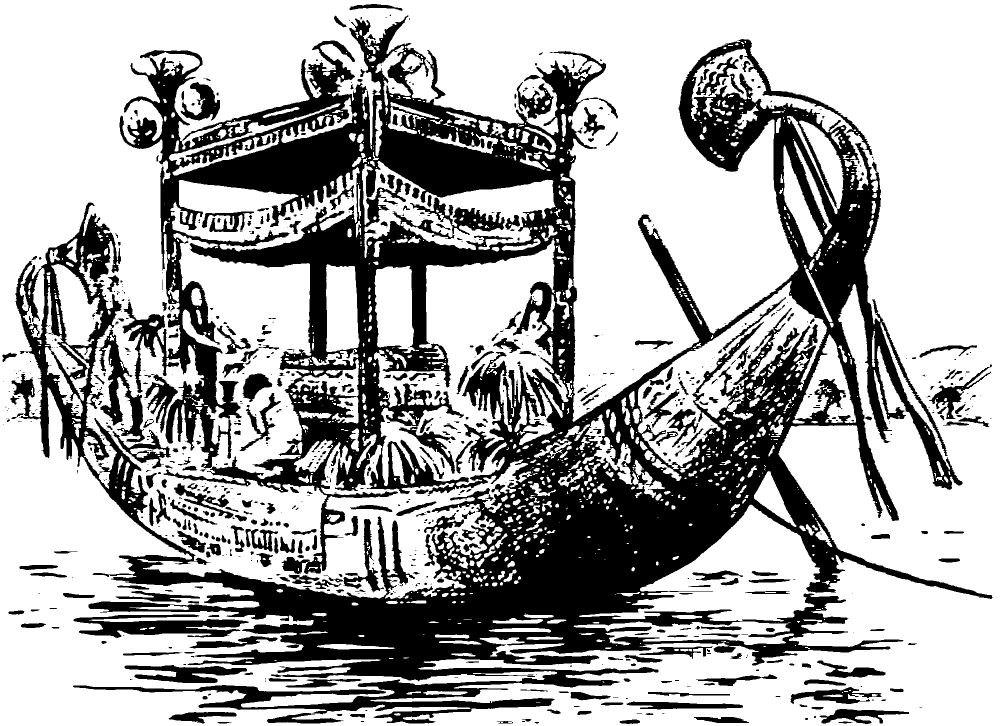

Când faraonul murea, trupul lui era adus cu o corabie la templul de lângă piramida lui. Mumificarea începea cu spălarea mortului. Asta nu avea doar rolul de a-l curăța. Ei credeau că apa purifica trupul și îl pregătea pentru renaștere. Pasul următor era îndepărtarea organelor interne, care putrezeau repede. Cei care se ocupau de îmbălsămare scoteau creierul cu ajutorul unor unelte în formă de cârlige introduse în nări. Apoi, capul era umplut cu fâșii de pânză, introduse și ele prin nări.

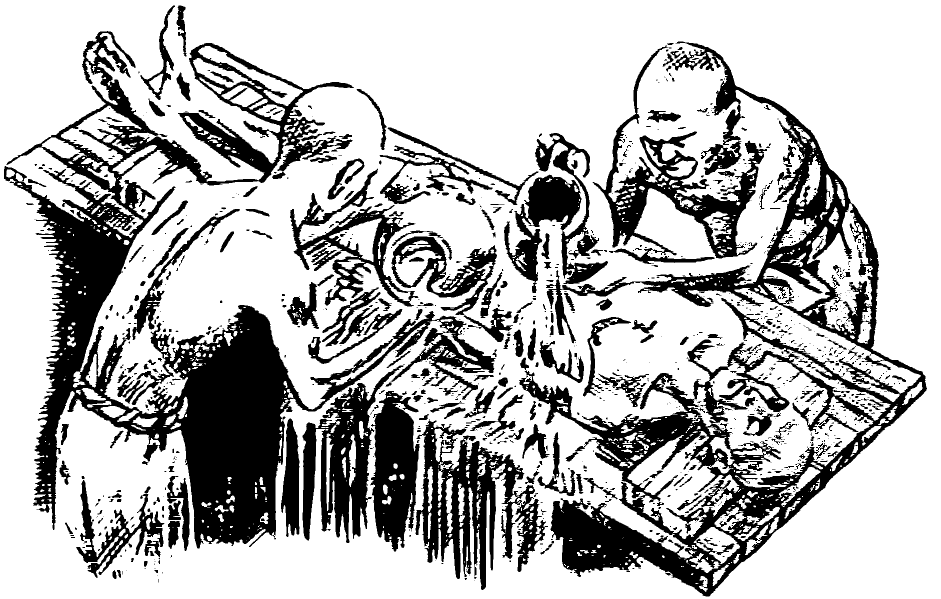

După aceea, îmbălsămătorii deschideau abdomenul și îndepărtau stomacul, intestinele, plămânii și ficatul. Creierul era aruncat deoarece nu era considerat important. Celelalte organe erau puse în carbonat de sodiu cristalizat — un fel de sare. Carbonatul de sodiu absorbea toată umiditatea din organe, după care erau așezate în vase de lut speciale și puse în mormânt, împreună cu cadavrul. Inima era lăsată în trup, deoarece egiptenii credeau că ea conține inteligența și amintirile unei persoane, așa că trebuia să rămână sub controlul direct al posesorului.

Cea mai lungă etapă a procesului era uscarea întregului trup în carbonat de sodiu cristalizat. Uneori se puneau săculeți cu această sare și în interiorul cavității abdominale. Uscarea completă a unui cadavru dura aproximativ patruzeci de zile. Deoarece în timpul acestui proces unghiile cădeau, îmbălsămătorii le legau cu ață.

Uscarea făcea ca trupul să se micșoreze, așa că îmbălsămătorii îl umpleau cu pânză și rumeguș, ca să arate mai natural. Pielea era înmuiată cu uleiuri parfumate, care aveau și rolul de a ține la distanță bacteriile responsabile de putrefacție.

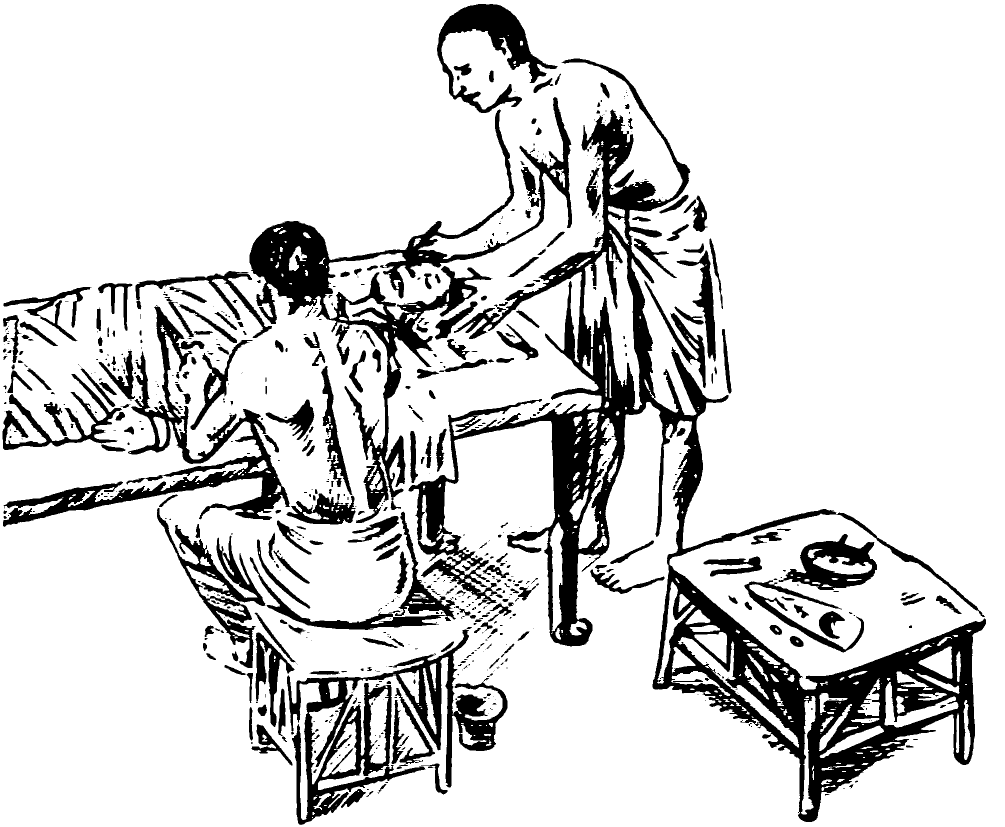

La fel cum fac și specialiștii în pompe funebre din zilele noastre, egiptenii aplicau machiaj pe chipul morților. Părul era pieptănat sau coafat. Unele mumii au fost găsite cu extensii de păr sau peruci. Orbitele erau umplute cu ochi artificiali și trăsături faciale precum sprâncenele erau pictate pe chip.

TRUCURI DE ÎNFRUMUSEȚARE DE LA EGIPTENII ANTICI

ÎN EGIPTUL ANTIC, ATÂT BĂRBAȚII, CÂT ȘI FEMEILE FOLOSEAU PRODUSE DE MACHIAJ. DERMATOGRAFUL NEGRU SE FĂCEA DIN KOHL, UN MINERAL MOALE, CARE SE PUTEA PISA FOARTE UȘOR PÂNĂ AJUNGEA PUDRĂ. DERMATOGRAFUL VERDE SE FĂCEA DINTR-UN ALT MINERAL — MALACHITUL. ACESTE MINERALE ERAU ZDROBITE PE O BUCATĂ DE PIATRĂ NETEDĂ, TRIUNGHIULARĂ, NUMITĂ PALETĂ.

EGIPTENII CREDEAU CĂ ACESTE DERMATOGRAFE LE PROTEJAU OCHII DE BOLI. SAVANȚII MODERNI SPUN CĂ ACEASTĂ CONVINGERE NU ERA ÎNTRU TOTUL NEADEVĂRATĂ. DUNGILE TRASATE CU ACESTE SUBSTANȚE PROBABIL CĂ PROTEJAU OCHII DE STRĂLUCIREA SOARELUI. HENNA, O PLANTĂ MARO-ROȘCATĂ, ERA FOLOSITĂ CA SĂ COLOREZE UNGHIILE ȘI SĂ VOPSEASCĂ PĂRUL. E FOLOSITĂ ȘI ÎN ZIUA DE AZI CA VOPSEA DE PĂR. LIMONITUL (UN ALT MINERAL) ERA AMESTECAT CU GRĂSIME CA SĂ SE OBȚINĂ LUCIUL DE BUZE. LIMONITUL PUDRĂ ERA FOLOSIT ȘI CA FARD DE OBRAZ. EL SE OBȚI-NEA DINTR-UN LUT ROȘIATIC, CARE ERA USCAT ȘI APOI PISAT ÎNTR-O PUDRĂ FINĂ.

EGIPTENII ÎȘI ÎNDEPĂRTAU APROAPE TOT PĂRUL DE PE CORP. ATÂT BĂRBAȚII, CÂT ȘI FEMEILE FOLOSEAU BRICE CA SĂ SE RADĂ SAU CEARĂ CA SĂ SE EPILEZE. UNA DINTRE FORMULELE PENTRU CEARA DE EPILAT CONSTA ÎN OASELE PISATE ALE UNEI PĂSĂRI, BĂLEGAR CU LARVE, ULEI, SUC DE SICAMOR ȘI CASTRAVETE.

În cele din urmă, trupul era înfășurat în fâșii de pânză. Înainte ca îmbălsămătorii să acopere cu pânză tot trupul, ei înfășurau individual fiecare braț și fiecare picior. Fiecare etapă a procesului de îmbălsămare era însoțită de rugăciunile preoților. Uneori, în interiorul fâșiilor de pânză erau puse amulete religioase, care aveau rolul de a alunga spiritele rele.

Preotul care făcea mumificarea purta o mască sub formă de cap de șacal, care-l făcea să arate ca zeul Anubis. La sfârșitul procesului, preotul folosea o unealtă specială ca să facă o tăietură în bandajele de pe gura mumiei. Asta îi permitea mortului să vorbească.

După aceea, mumia era pusă într-un sicriu, făcut de obicei din lemn. Pe

capacul sicriului era pictată o imagine care-l înfățișa pe faraon în întregime, din cap până-n picioare. Sicriul era urmat de o procesiune funerară pe drumul de piatră care ducea spre mormânt. Acolo, sicriul era ridicat în picioare, în timp ce preoții incantau vrăji și rugăciuni. Un înalt preot atingea ochii, nasul, buzele, urechile, mâinile și picioarele de pe capacul sicriului ca să le „deschidă" către viața de apoi.

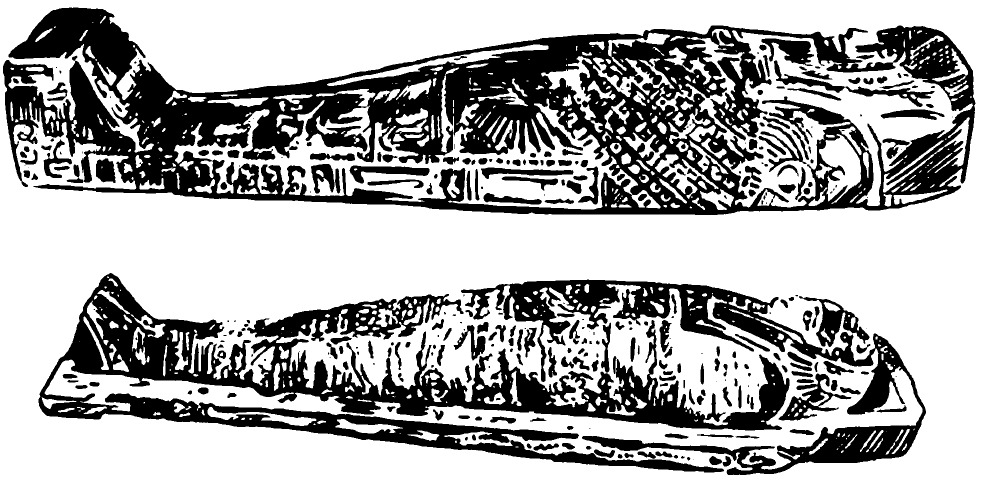

După care, sicriul era purtat în mormânt până la camera funerară, unde era pus într-un sarcofag. Acesta era un cufăr mai mare, făcut de obicei din piatră și sculptat în formă de trup de om. Pe sarcofag era pictat chipul faraonului mort. Aceste imagini erau deseori acoperite cu aur, deoarece se credea că aurul era carnea zeilor. Acum, faraonul era gata pentru călătoria lui spre tărâmul celălalt, ținutul zeilor.

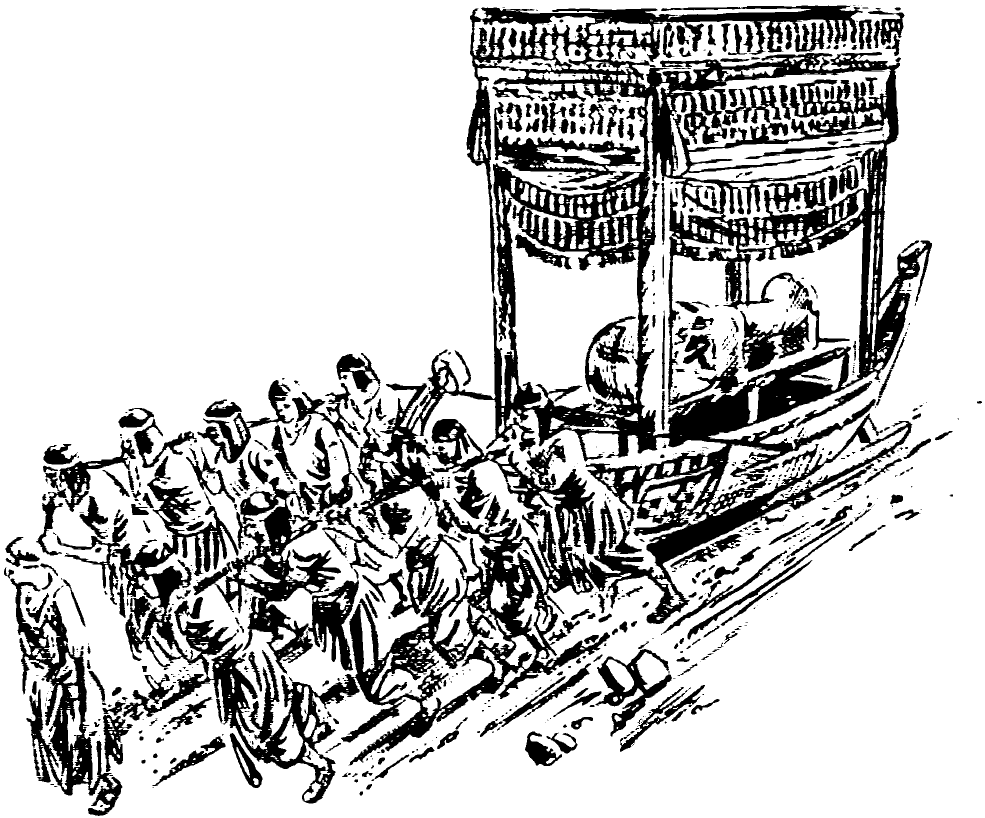

MUMIILE DE ANIMALE

ÎN MORMINTELE EGIPTENE AU FOST GĂSITE MULTE MUMII DE ANIMALE. ERAU CONSERVATE PRIN ACELEAȘI METODE CA ȘI OAMENII. AȘA CUM ȘI TU POATE CĂ ȚI-AI DORI SĂ IEI CU TINE DUPĂ MOARTE ANIMĂLUȚUL TĂU DE CASĂ, AȘA ÎȘI DOREAU ȘI EGIPTENII. UNELE DINTRE CELE MAI POPULARE

ANIMALE DE COMPANIE ERAU PISICILE, CARE AU FOST UNEORI GĂSITE ÎN SICRIE ÎN FORMĂ DE PISICI, CU CHIPURILE PICTATE PE CAPAC. AU FOST DESCOPERITE ȘI MUMII DE CÂINI.

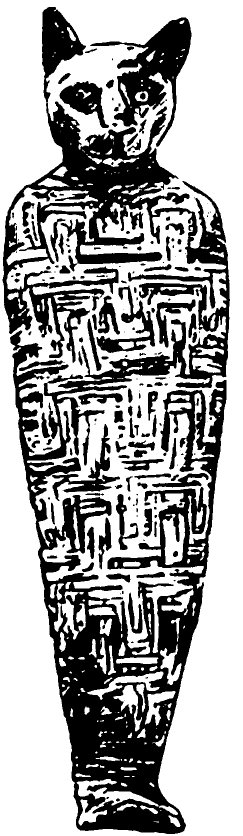

AU MAI FOST MUMIFICATE ȘI ANIMALE MAI MARI, PRECUM MĂGARI, GAZELE ȘI LEI. DEOARECE PROCESUL MUMIFICĂRII ERA FOARTE SCUMP, ANIMALELE

ERAU ÎNGROPATE DE OBICEI ÎN MORMINTELE REGALE. O MUMIE DE BABUIN A FOST GĂSITĂ CU CANINII (DINȚII MAI ASCUȚIȚI) SCOȘI, CA SĂ NU-ȘI POATĂ MUȘCA STĂPÂNUL.

UNELE CREATURI ERAU TRANSFORMATE ÎN MUMII DIN MOTIVE RELIGIOASE. OAMENII PLĂTEAU PENTRU ELE CA SĂ FIE OFERITE DREPT OFRANDE LA TEMPLE ÎN TIMPUL FESTIVALURILOR. CROCODILII ERAU CONSIDERAȚI ANIMALE

SACRE. SE ZICEA CĂ ÎN FIECARE AN ÎȘI DEPUNEAU OUĂLE EXACT MAI SUS DE LOCUL ÎN CARE AVEA SĂ SE REVERSE NILUL. SE SPUNEA ASTFEL CĂ PUTEAU PREZICE VIITORUL. UNA DINTRE MUMIILE DE CROCODILI A FOST DESCOPERITĂ CU MICI MUMII DE PUI DE CROCODIL ÎN GURĂ.

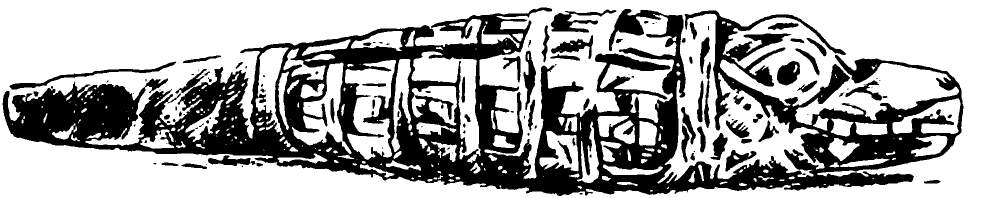

CAPITOLUL 6

CONSTRUCȚII PENTRU ETERNITATE

În jurul anului 2375 Î.Hr. a fost construită una dintre ultimele piramide ale epocii Vechiului Regat. Trebuia să fie a faraonului Unas și era neobișnuită, pentru că, pentru prima dată, pereții interiori erau acoperiți cu hieroglife.

Aceste scrieri conțineau numeroase descântece sau rugăciuni și aveau scopul de a călăuzi persoana moartă prin lumea de apoi. Savanții moderni le-au numit textele piramidelor. Secole mai târziu, asemenea descântece erau scrise pe suluri de hârtie care puteau fi cumpărate de oameni obișnuiți. Ca și faraonii, și cei care le

cumpărau își doreau viață veșnică. Aceste vrăji au fost adunate în ceea ce se numește *Cartea morților.*

VALEA REGILOR

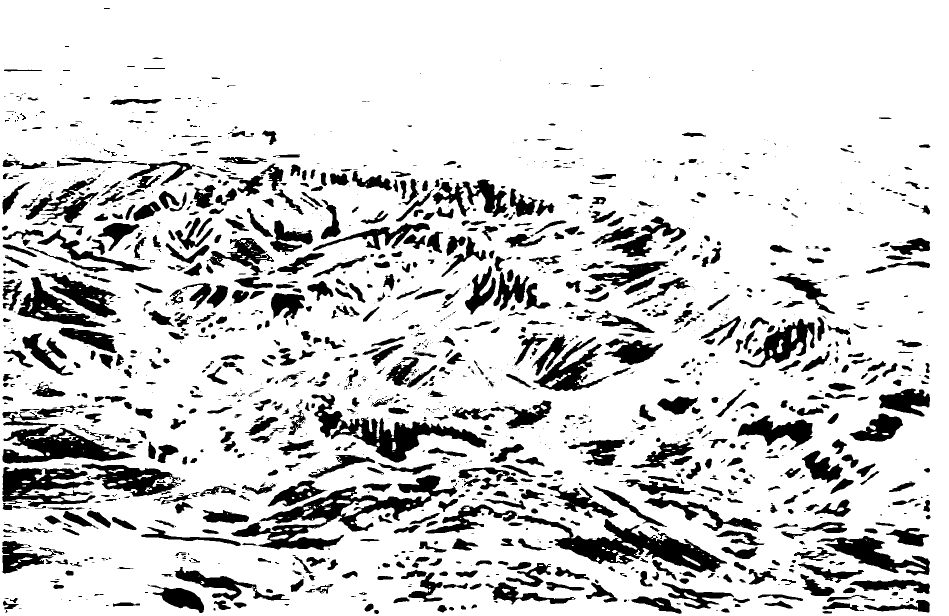

Cam la un secol după Unas, construirea de piramide s-a oprit. Probabil că o serie de secete a dus la dispariția inundațiilor anuale, așa că mai mulți oameni și-au dedicat timpul agriculturii, ca să poată supraviețui. În jurul anului 2100 Î.Hr., a fost o perioadă în care faraonii și-au pierdut puterea, până când o altă familie puternică a unit din nou țara. Astfel a început epoca numită Regatul de Mijloc.

AMUN-RA

Noii faraoni au încercat să continue vechile tradiții. Ba chiar au construit și câteva piramide. Dar noile cavouri nu erau așa de mari și impresionante precum cele ale Vechiului Regat. Erau construite din cărămizi de lut, ceea ce le făcea mai puțin durabile decât primele piramide. În ziua de azi, piramidele Regatului de Mijloc arată ca niște mormane de dărâmături. Ultimele piramide au fost construite în jur de 1790 Î.Hr.

La începutul Noului regat (1550 Î.Hr.), faraonii au început din nou să-și construiască monumente uriașe închinate lor. Însă acestea nu erau piramide. Erau

cavouri săpate în stâncile din Valea Regilor, peste râu de Teba. Alături de ele se aflau temple enorme, precum cel din Teba, dedicat regelui Amun-Ra. Acesta acoperă aproape 25 de hectare. În el ar încăpea zece catedrale europene.

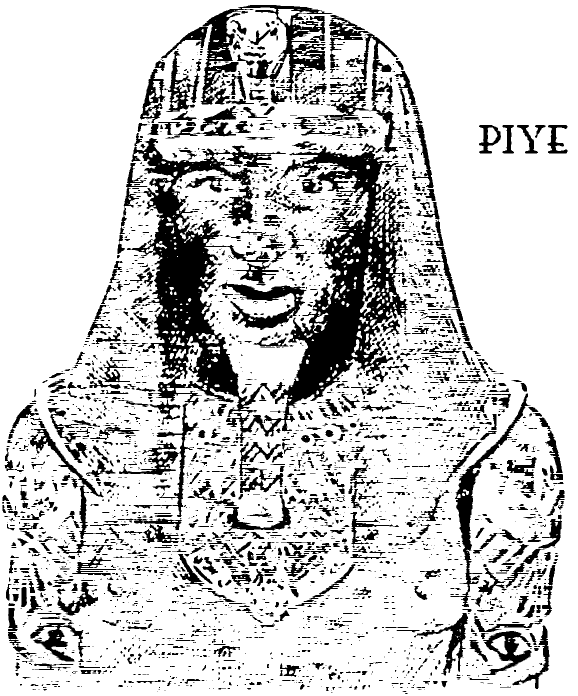

Faraonul Amenhotep al III-lea și-a construit în fața propriului cavou două statui uriașe care-l înfățișau pe el. Înalte de peste optsprezece metri, aceste statui au stârnit nedumerirea arheologilor. Păreau făcute din piatră, dar nimeni nu pricepea cum fuseseră aduse la locul unde fuseseră ridicate. Apoi, oamenii de știință moderni au descoperit că egiptenii acelor timpuri le făcuseră din mâl, un fel de lut

care, când se usucă, arată ca stânca.

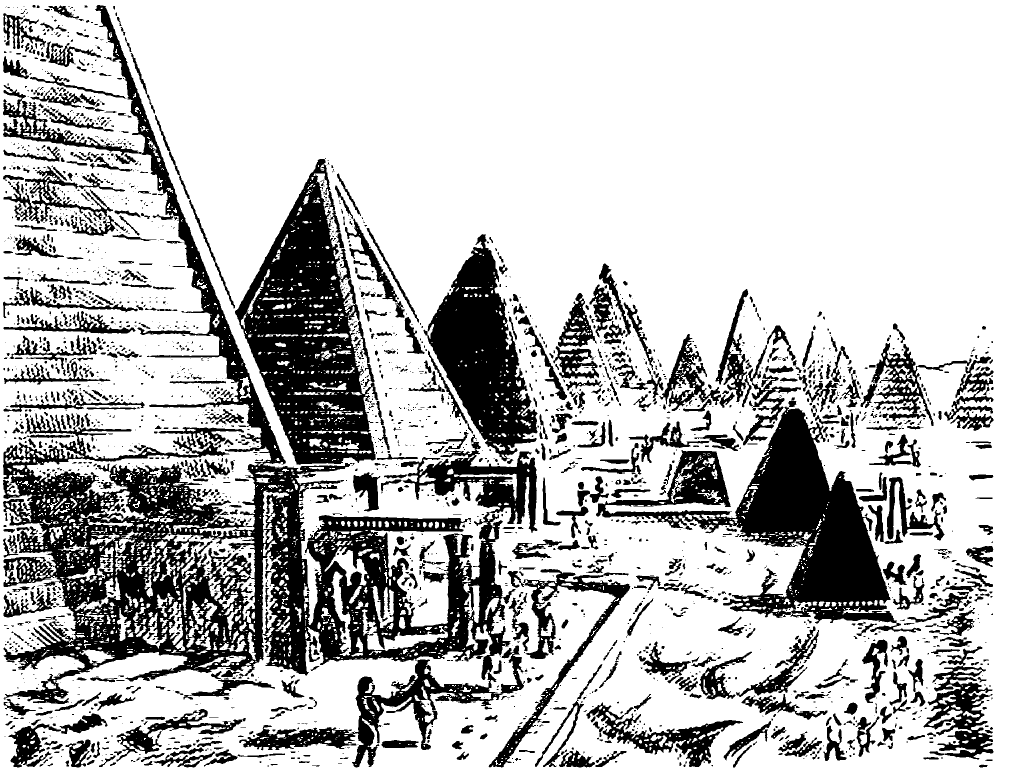

Sub conducerea faraonilor, Egiptul prosperase mii de ani, dar în cele din urmă, a început să decadă. Poporul din susul Nilului, nubienii (locuitorii Sudanului din ziua de azi), fuseseră stăpâniți de egipteni sute de ani. În jurul anului 750 Î.Hr., un războinic nubian, Piye, și-a condus armata în josul Nilului. În numai un an, nubienii au cucerit Egiptul. Piye a fost primul dintr-o serie de „faraoni negri" — africani cu pielea închisă la culoare care au condus țara.

Piye și urmașii lui au avut un mare respect pentru cultura egipteană. Nu au distrus monumentele străvechi. În schimb, au copiat obiceiurile egiptene și în ținuturile lor de baștină. În ziua de azi, în Nubia sunt mai multe piramide decât sunt în Egipt.

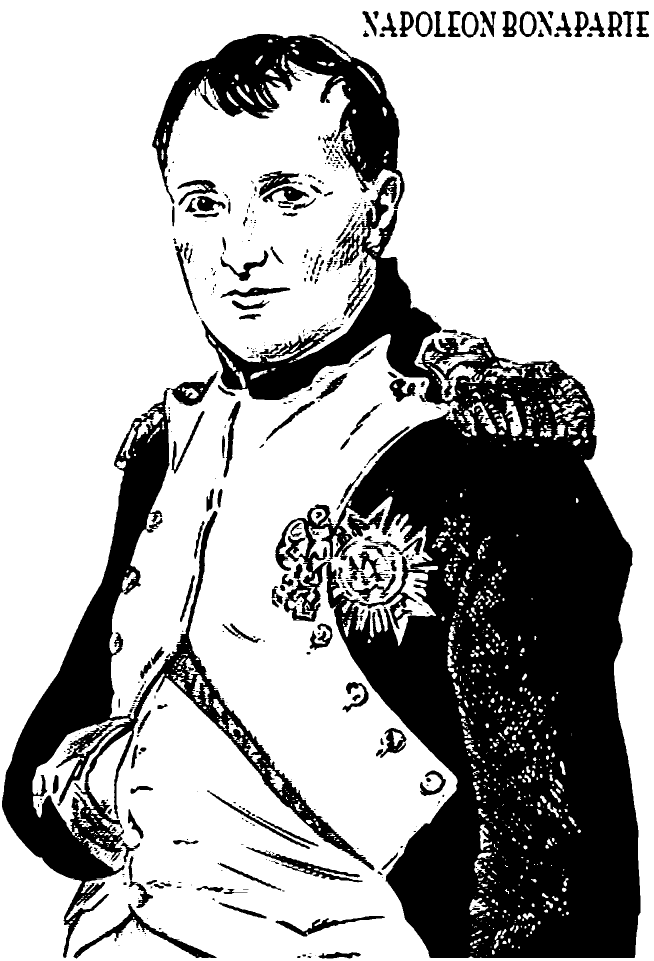

Egiptul a fost apoi condus de o serie de alți cuceritori, iar în cele din urmă a devenit parte a Imperiului Roman. Egiptul nu avea să-și mai redobândească independența până în timpurile moderne.

În jurul anului 1600, călători și negustori europeni au început să aducă acasă suvenire din Egipt — statuete, bijuterii, chiar și mumii, dacă le găseau. Deseori, europenii pisau mumiile și foloseau praful obținut astfel drept medicament.

În 1798, la orizont și-a făcut apariția un nou cuceritor: Napoleon Bonaparte, viitorul împărat al Franței. Armata lui era însoțită de artiști și oameni de știință. Unul dintre artiștii lui a publicat mai târziu o serie de cărți în care erau înfățișate Marile Piramide și alte minuni egiptene. Acestea s-au vândut ca pâinea caldă în toată Europa și au declanșat o goană nebună după stilul egiptean în mobilier, ceramică, chiar și arhitectură. Un poet englez scria: „Acum totul trebuie să fie egiptean: doamnele poartă ornamente în formă de crocodil și ești primit în camere cu mumii pe pereți, unde ești invitat să iei loc pe sfincși... de ajuns ca să sperie copiii de să

nu mai doarmă noaptea de frică".

Lumea nu și-a pierdut niciodată interesul pentru Egiptul antic. În 2010, peste paisprezece milioane de turiști au venit în Egipt ca să vadă piramidele și Sfinxul.

REGELE TUTANKHAMON

FARAONII MARILOR PIRAMIDE NU SUNT NUME CELEBRE ÎN TOATĂ LUMEA. SINGURUL FARAON DE CARE A AUZIT APROAPE TOATĂ LUMEA E REGELE TUTANKHAMON, ZIS PE SCURT ȘI REGELE TUT. CU TOATE ASTEA, TUT A FOST UN FARAON MINOR, CARE AVEA UN MIC CAVOU CU PATRU CAMERE ȘI NICIO PIRAMIDĂ. MOTIVUL PENTRU CARE E AȘA DE CUNOSCUT ESTE FAPTUL CĂ MORMÂNTUL SĂU, CARE A FOST DESCOPERIT ÎN 1922, NU FUSESE JEFUIT ȘI CONȚINEA COMORI INCREDIBILE. MULTE DINTRE ELE SUNT EXPUSE LA MUZEUL DIN CAIRO.

OBIECTELE GĂSITE ÎN CAVOUL REGELUI TUT SUNT PREA NUMEROASE CA SĂ LE ENUMERĂM AICI. ELE INCLUD ȘASE CARE, MAI MULTE DIVANE ȘI PATURI DIN AUR, PUMNALE ȘI ALTE ARME, TREIZECI DE URCIOARE CU VIN, INSTRUMENTE MUZICALE, EVANTAIE DIN PENE DE STRUȚ ȘI MULTE TABLE PENTRU JOCURI, FĂCUTE DIN ABANOS. CHIAR ERA PREGĂTIT SĂ SE DISTREZE ÎN

VIAȚA DE APOI! MASCA DE AUR CARE ACOPEREA FAȚA TÂNĂRULUI FARAON CÂNTĂREA MAI BINE DE UNSPREZECE KILOGRAME. NUMAI AURUL DIN EA AR VALORA AZI O JUMĂTATE DE MILION DE DOLARI. DEOARECE TUTANKHAMON ERA DOAR UN FARAON MĂRUNT, NU PUTEM DECÂT SĂ NE IMAGINĂM CE COMORI AU FOST ÎNGROPATE CU CEI TREI REGI DIN MARILE PIRAMIDE.

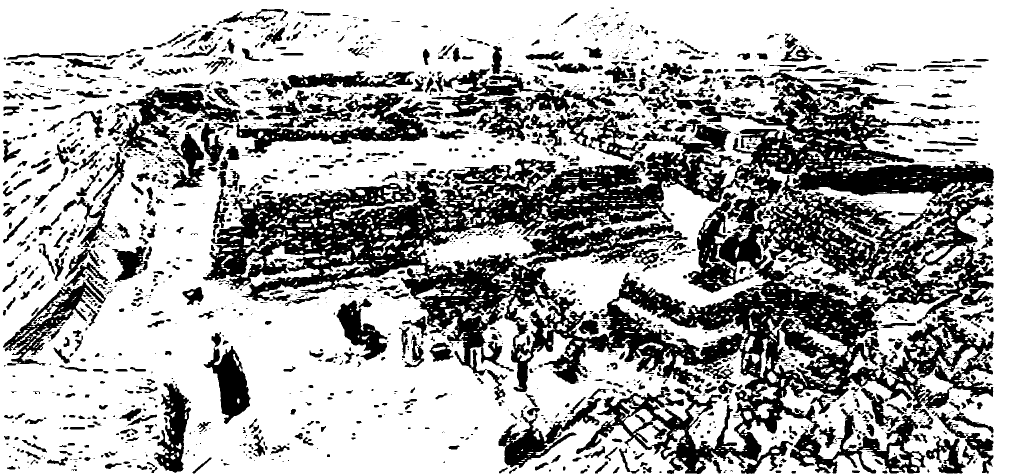

Capitolul 7
Secrete încă nedescoperite

Astăzi, la peste 4 500 de ani de la construirea primelor piramide, oamenii de știință încă mai descoperă noi secrete despre ele. De fapt, în 2008 a fost găsită o piramidă despre care nici nu se știa că există. Era mormântul reginei Sesheshet.

Piramida ei avea cinci etaje înălțime și fusese îngropată sub nisip. Primii arheologi folosiseră locul ca să arunce nisipul și pământul excavat de la săpăturile primelor descoperiri. Era a 118-a piramidă descoperită.

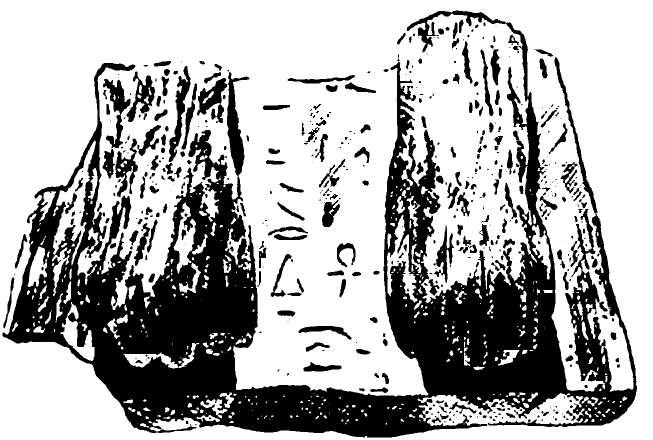

În 2013, arheologii au făcut o descoperire surprinzătoare la Tel Hazor, în Israel. Era un fragment de piatră pe care se vedeau picioarele unui sfinx. Între picioare, era săpat numele faraonului Menkaure, care a construit a treia dintre Marile Piramide. Ce căuta acolo sfinxul? Probabil că a fost adus la Tel Hazor de alt popor,

hicsoșii, care au cucerit Egiptul în jurul anului 1650 Î.Hr. S-ar putea ca arheologii care încă explorează la Tel Hazor să mai dea și peste alte surprize.

Chiar și la Giza, unde s-a explorat atât de mult, au fost făcute descoperiri recente. Una dintre cele mai spectaculoase a fost făcută în 1954, chiar lângă Marea Piramidă. Primii arheologi descoperiseră că inițial, piramidele fuseseră înconjurate de ziduri. Acum s-a observat că unul dintre aceste ziduri era mai aproape de piramidă decât celelalte. Șeful șantierului arheologic a cerut să fie dezgropat imediat.

Au găsit o groapă mare, acoperită cu pietre uriașe, lipite între ele cu ipsos. Cu mare grijă, au îndepărtat cu dălțile o parte din ipsos, iar șeful șantierului a fost izbit de un val de aer fierbinte. „Am închis ochii", scria el. „Am simțit miros de tămâie... mirosul timpului... Mirosul secolelor." În groapă era o corabie străveche, care fusese ascunsă acolo mai bine de 4500 de ani.

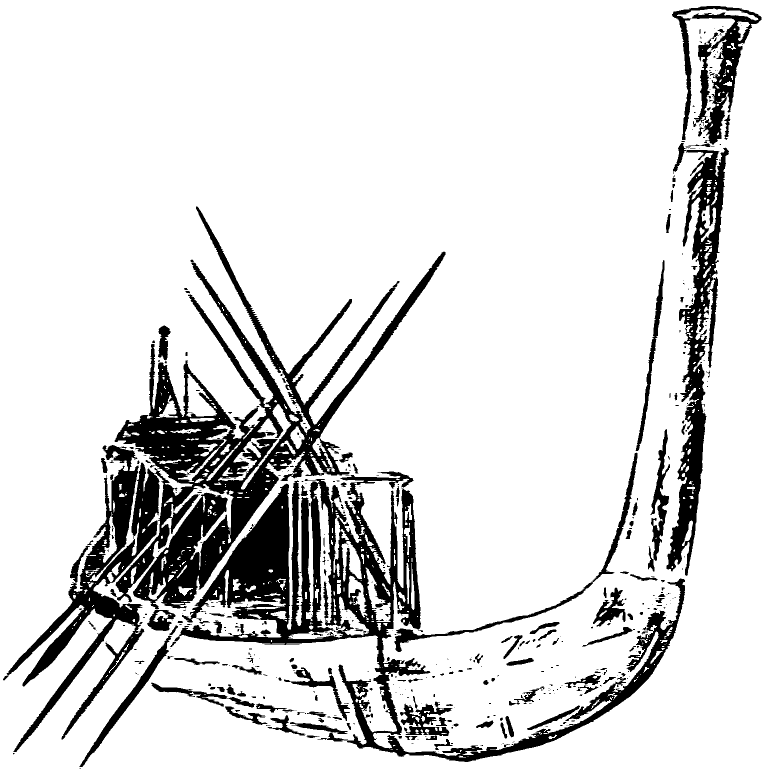

A fost nevoie de luni de muncă pentru a îndepărta pietrele imense (șaisprezece tone fiecare) ce acopereau groapa. Când a fost scoasă la lumină, corabia de lemn era în stare aproape perfectă... având o singură hibă. Fusese demontată ca să încapă în groapă. Arheologii găsiseră ceva ce semăna cu o uriașă machetă de asamblat, formată din 1224 de piese și fără broșura cu instrucțiunil A durat zece ani ca să pună cap la cap toate piesele corabiei. Astăzi poate fi văzută într-un

muzeu special, de la baza Marii Piramide.

De când a fost descoperită, lumea se tot întreabă la ce era folosită corabia. Nu avea doar rolul de a transporta faraonul către viața de apoi. Inscripțiile arată că aceasta a fost folosită în apă. Poate a transportat trupul faraonului dincolo de Nil către locul său de odihnă veșnică.

Savanții au mai emis și o nouă teorie care să explice cum mutau egiptenii blocurile masive de piatră folosite la construirea piramidelor. Unii au propus ipoteza că pietrele au fost așezate pe sănii din lemn. Dar săniile cu o încărcătură așa de grea s-ar fi cufundat în nisipul deșertului din jurul piramidelor. În 2014, cercetătorii au făcut un experiment: au turnat apă pe nisipul din fața săniilor încărcate cu obiecte foarte grele. Apa a făcut ca nisipul să devină tare și neted. Trase de suficienți oameni, săniile s-ar fi mișcat cu ușurință peste nisip.

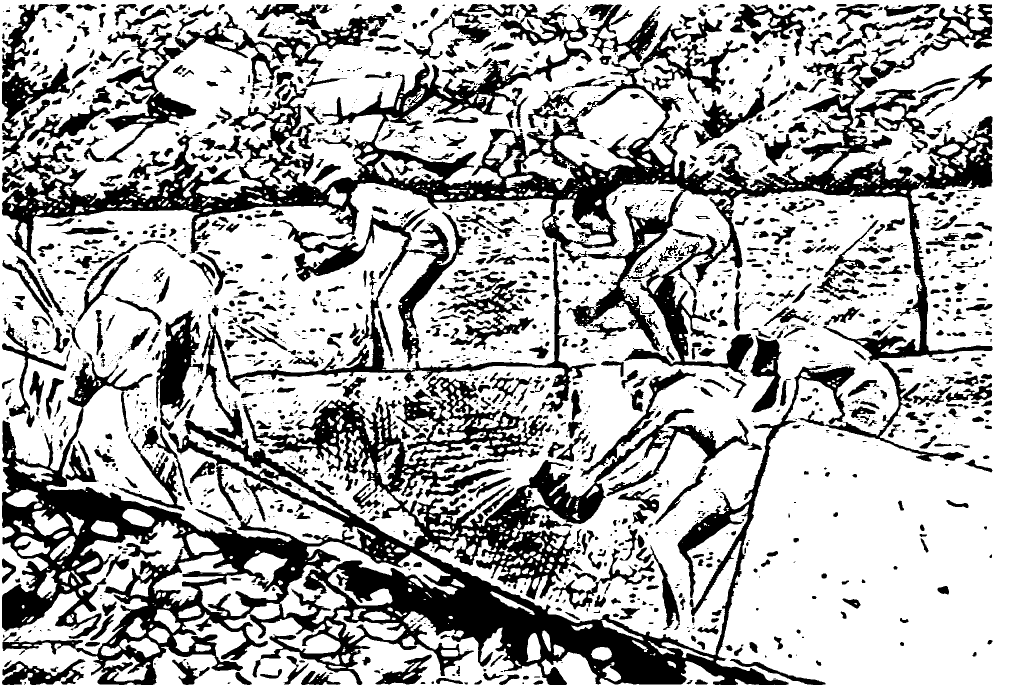

Această idee a fost susținută de o dovadă constând într-o pictură găsită pe perete, în cavoul unui important oficial al Regatului de Mijloc. Aceasta înfățișează 172 de oameni trăgând o sanie pe care se află o imensă statuie a oficialului. Și, bineînțeles, în fața saniei merge un om care toarnă apă pe nisip. Până atunci, cercetătorii crezuseră că pictura reprezenta doar o ceremonie de purificare a pământului. Acum și-au dat seama că acțiunea s-ar putea să fi avut un scop mult mai practic.

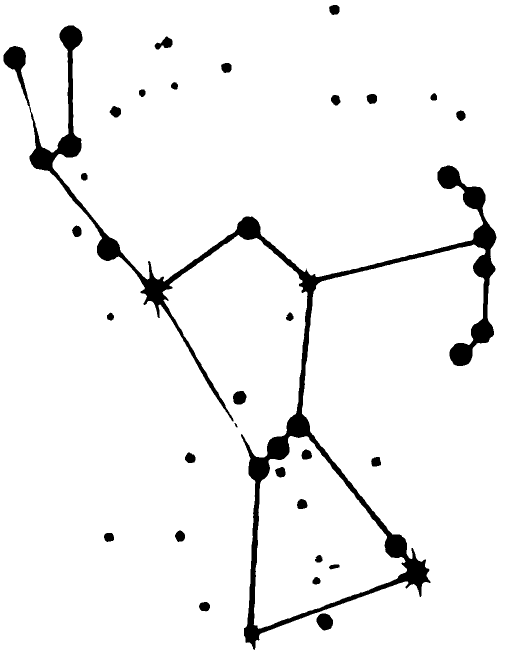

O idee și mai interesantă ține de amplasarea celor trei Mari Piramide. La momentul construcției lor, egiptenii erau buni cunoscători și vechi observatori ai cerului nocturn. Cunoșteau constelația numită azi Orion. Egiptenii au legat Orion de Osiris, zeul renașterii și al vieții de apoi. Pe cer, Orion are trei stele strălucitoare, apropiate între ele, numite centura lui Orion. Cea mai mică dintre aceste trei stele e așezată ușor în unghi față de celelalte două.

Un cercetător pe nume Robert Bauval a observat că exact așa sunt așezate și cele trei Mari Piramide. Cea mai mică dintre ele, construită de faraonul Menkaure, se abate doar un pic de la linia dreaptă alcătuită de celelalte două. Bauval crede că

această abatere a fost făcută dinadins. El susține că Marile Piramide s-au vrut a fi imaginea în oglindă a centurii lui Orion.

Nu toți savanții sunt de acord cu Bauval. Unii subliniază faptul că unghiul stelelor e puțin diferit de unghiul piramidelor. Alții argumentează că a treia stea e la nord de celelalte două, pe când piramida cea mai mică e la sud. Însă toată lumea e de acord că încă nu cunoaștem toate secretele piramidelor.

CAPITOLUL 8

PIRAMIDE DIN ALTE ȚINUTURI ȘI EPOCI

Și alte popoare din alte locuri au construit piramide. Există multe piramide în America Centrală, în Belize, El Salvador, Guatemala și Honduras. Mexic are câteva piramide absolut spectaculoase. Cele construite din piatră au trepte de-a lungul uneia sau mai multor laturi. Acestea duc către o zonă plată din vârf, unde erau construite temple din lemn. Acolo se organizau ceremonii religioase și sacrificii.

PIRAMIDA DIN TIKAL.
GUATEMALA

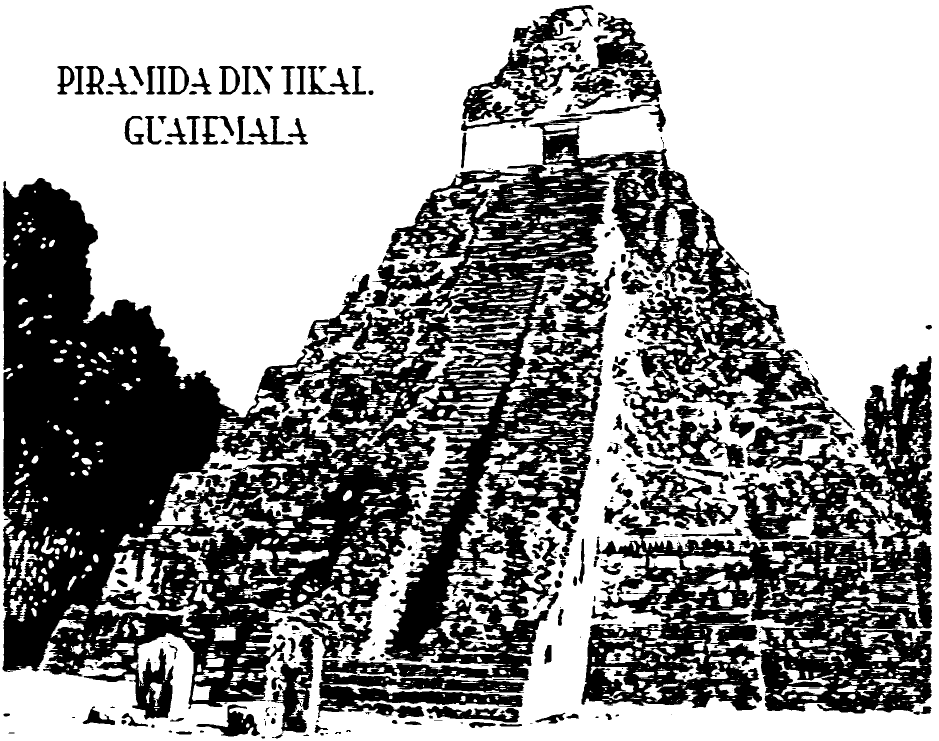

La Tikal, în Guatemala de azi, în vârful piramidei se înalță o creastă. Această structură era inițial acoperită cu ipsos și artiștii pictau și sculptau pe ea reprezentări ale zeilor și conducătorilor importanți. (Structura înălțată seamănă cu o creastă de cocoș.)

Cele mai vechi piramide din America Centrală erau făcute din pământ. Una dintre cele mai vechi se află în La Venta, în statul mexican Tabasco. A fost

construită de olmeci în jurul anului 500 Î.Hr. Fiind făcută din pământ, laturile i-au fost erodate de ploaie. E posibil ca înăuntru să fi fost îngropat un conducător olmec, poate mai mulți, dar nimeni nu știe sigur. Nu există tuneluri în interior ca în piramidele egiptene.

Cea mai mare piramidă din Mexic e chiar mai mare decât Marile Piramide egiptene. E cunoscută sub numele de Marea Piramidă din Cholula. E posibil să fi fost închinată zeului-șarpe aztec. Făcută din piatră, baza sa e de trei ori mai mare decât cea a Marii Piramide din Giza. (Dar cea din Giza e mai înaltă.)

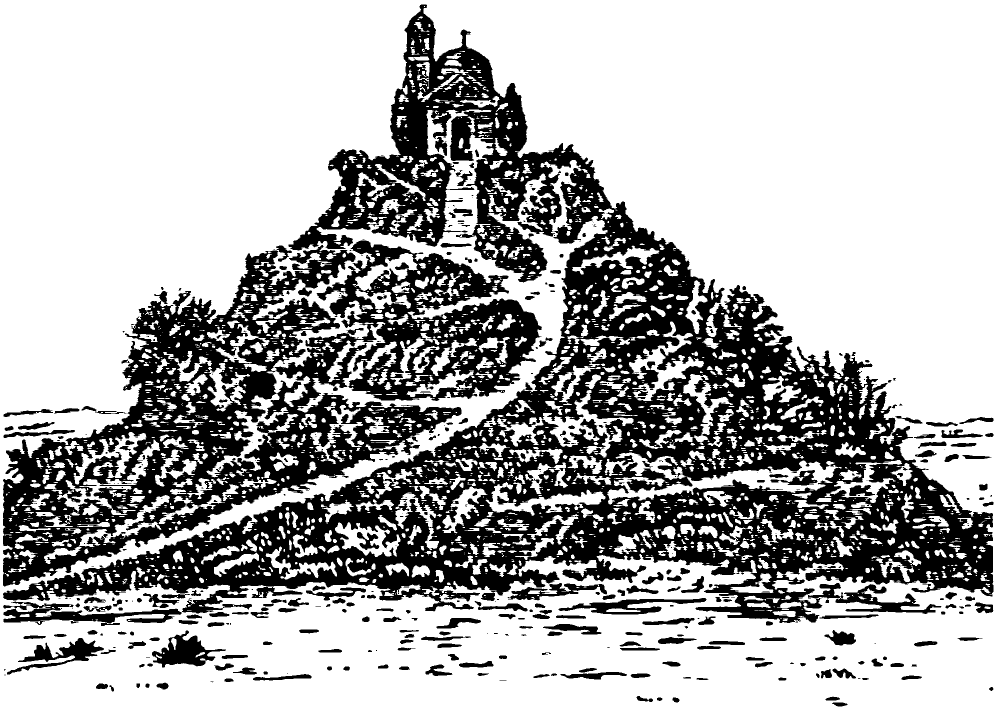

MAREA PIRAMIDĂ DIN CHOLULA

Cholula a fost construită în mai multe etape, pe parcursul a 1 200 de ani. Lucrul la ea a început în secolul trei Î.Hr. și a continuat până în secolul al nouălea d.Hr. De fiecare dată când începea din nou construcția, lucrătorii acopereau vechea piramidă și construiau peste ea. Rezultatul este cel mai mare monument construit vreodată în lume.

În interiorul Piramidei din Cholula au fost găsite aproximativ patru sute de cadavre, dar multe dintre acestea erau sacrificii umane, nu conducători. În oale de

ceramică au fost găsite oasele mai multor copii. Copiii trebuiau să ducă mesaje către zeul ploii, ca să-l roage să pună capăt vremii secetoase.

În ziua de azi, în vârful Piramidei de la Cholula se află o biserică catolică. Deoarece pe fețele piramidei au crescut copaci și iarbă, aceasta arată ca un deal natural.

PIRAMIDA SOARELUI

A treia piramidă ca mărime din lume e Piramida Soarelui, de lângă Mexico City. Aztecii credeau că acolo era un loc sfânt, unde trăiseră zeii care creaseră

lumea. Mai multe secole după construirea piramidei, orașul din jurul ei a fost distrus.

Chiar și în ziua de azi, această piramidă rămâne învăluită în mister. Nimeni nu știe sigur cum se numeau cei care au construit-o. Piramida a fost clădită între 100 și 250 d.Hr., iar orașul a fost ars din temelii pe la 650 d.Hr. Din nou, nimeni nu știe cine l-a distrus. N-a mai rămas aproape nimic în afara Piramidei Soarelui și a unei piramide mai mici, cunoscute drept Piramida Lunii.

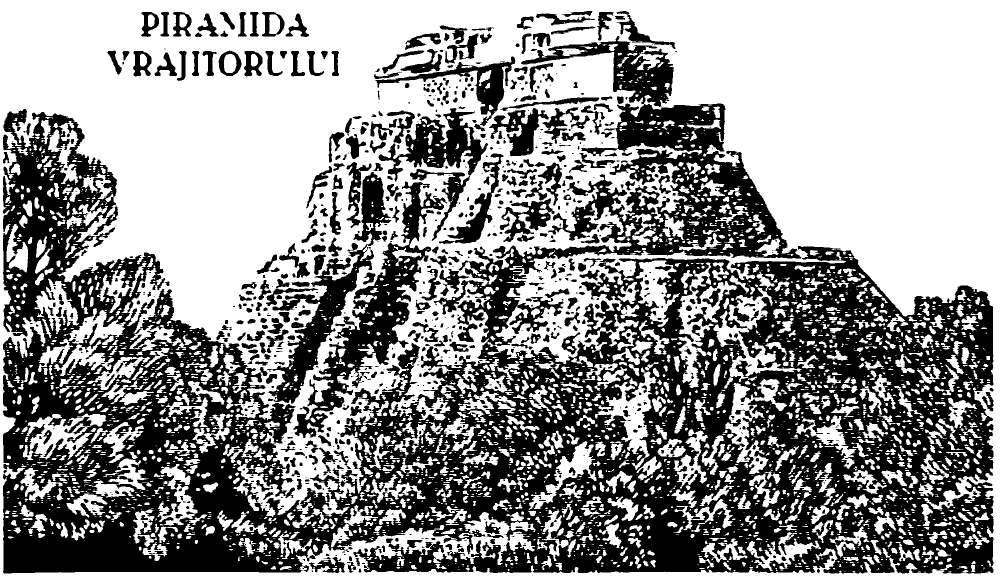

Lângă Uxmal, în Mexic, se află Piramida Vrăjitorului. Conform legendei mayașe, trăia pe vremuri un băiat care se născuse dintr-un ou. Conducătorul local i-a dat o sarcină: băiatul trebuia să construiască într-o singură noapte o piramidă, ori

avea să fie omorât. Băiatul avea puteri magice și a reușit imposibilul. Piramida a fost construită peste noapte. Ce s-a întâmplat după aceea? Poporul l-a detronat pe conducător și l-au pus pe băiat rege.

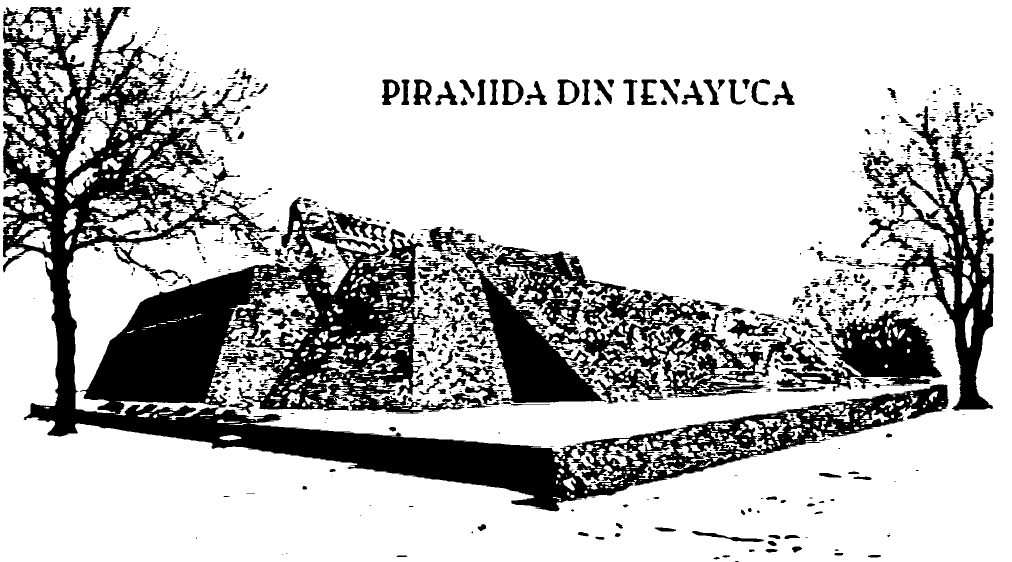

Piramida din Tenayuca, tot de lângă Mexico City, e o piramidă dublă. Două piramide au fost construite una lângă alta și apoi mărite la fiecare cincizeci și doi de ani, între 1299 și 1507. De ce era așa de important numărul cincizeci și doi? Calendarul mayaș dura cincizeci și doi de ani, iar la finalul lui totul trebuia reînnoit.

Unul dintre cele mai populare obiective turistice din Mexic e Chichen Itza, în peninsula Yucatán. În jurul secolului al zecelea d.Hr., mayașii au construit acolo un mare oraș. Multe dintre clădirile sale încă mai există, printre care mai multe piramide. Cea mai mare dintre ele se numește El Castillo și era folosită ca templu al

zeului-șarpe cu pene. El Castillo e o piramidă în trepte, cu scări până sus pe fiecare dintre cele patru laturi, care duc la templul din piatră din vârf.

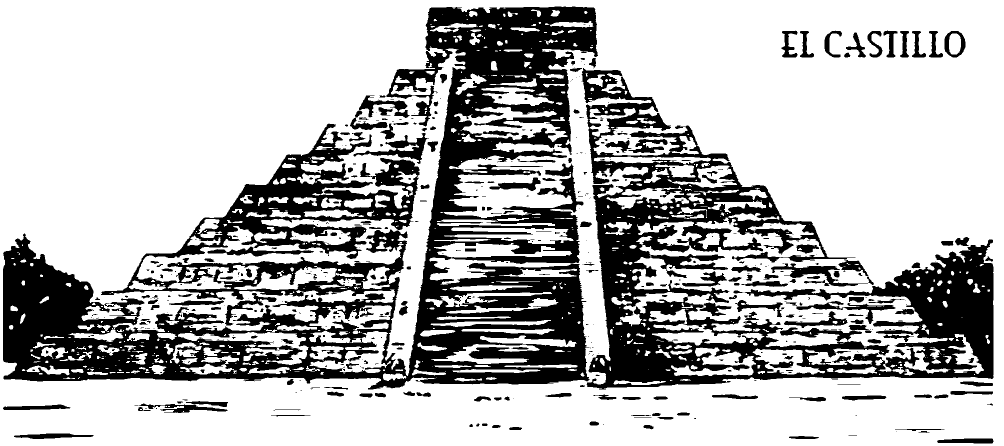

Cei care au construit El Castillo urmăriseră mișcarea soarelui. În fiecare an, la echinocțiile de primăvară și de toamnă (cele două zile pe an în care ziua este egală cu noaptea), piramida prezintă un semn straniu. Scările din colțul de nord-vest aruncă o umbră peste treptele de pe latura nordică. Umbra arată ca un șarpe care se târăște în jos pe trepte. Probabil că acesta trebuia să-l reprezinte pe zeul-șarpe.

Există nenumărate piramide în alte părți ale lumii. Unele, precum cele din Egipt, sunt în Africa. În Algeria se află un cavou în formă de piramidă în care a fost îngropat un conducător în jurul anului 300 Î.Hr. Iar în Sudan, la sud de Egipt, se află vreo 220 de piramide regale, care au găzduit cândva trupurile regilor și reginelor Imperiului Nubian.

În timpul dinastiei Chola, în sudul Indiei s-au construit o mulțime de temple

în formă de piramidă din granit (din secolul al treilea Î.Hr. până la sfârșitul secolului al treisprezecelea d.Hr.). Unele dintre ele încă mai sunt folosite și azi. Se spune că una dintre acestea e prima clădire construită vreodată numai din granit și finalizată în cinci ani. În Imperiul Khmer, în Cambodgia zilelor noastre, se construiau temple în formă de piramidă acum aproximativ o mie de ani.

Chiar și întemeietorii Statelor Unite erau impresionați de piramide. Uită-te pe dosul unei bancnote de un dolar. Ai să vezi acolo cele două fațete ale Marelui Sigiliu al Statelor Unite, creat în 1782. Una dintre fețe are pe ea o piramidă cu un ochi în vârf. Piramida are treisprezece straturi de piatră, simbolizând primele treisprezece colonii unite. Ochiul reprezintă o „providență atotștiutoare" care protejează Statele Unite.

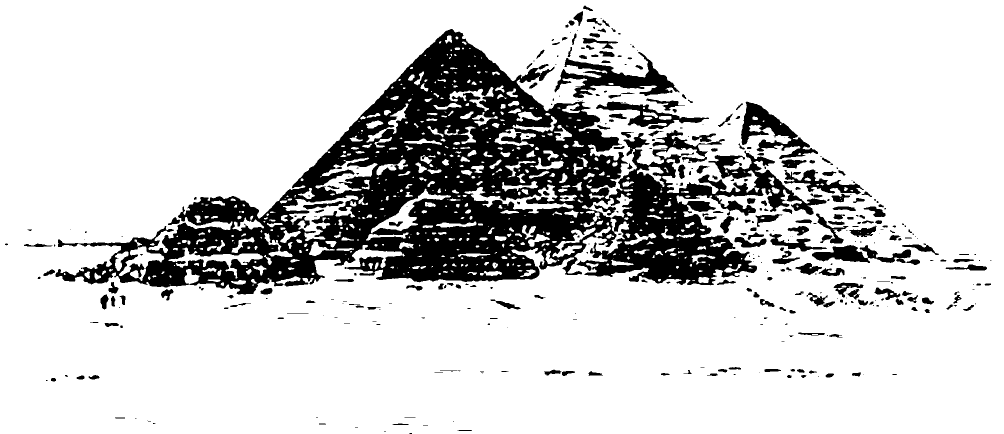

Au trecut patruzeci și cinci de secole de la construirea Marilor Piramide. Acestea sunt mai vechi decât aproape orice altă construcție a omenirii. Dinastii s-au ridicat și au decăzut, dar ele au rămas în picioare. De-a lungul secolelor au fost martorele trecerii a nenumărați războinici cuceritori. Au rezistat chiar și unei încercări de a le distruge. Șase dintre cele Șapte minuni ale lumii antice au dispărut, cele mai multe fiind victime ale cutremurelor și incendiilor. Dar piramidele supraviețuiesc. Probabil că vor rămâne în picioare cât timp vor exista oameni pe pământ și după aceea.

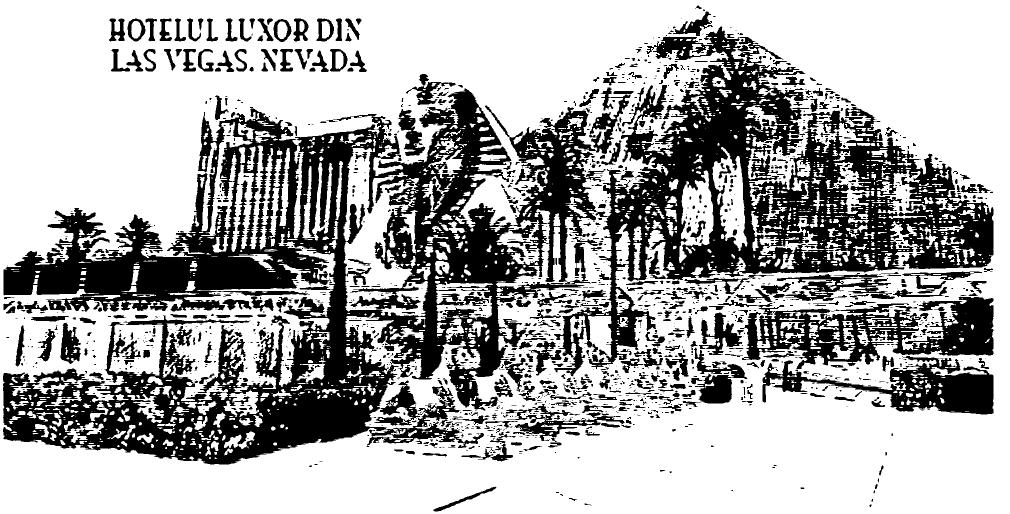

HOTELUL LUXOR DIN LAS VEGAS. NEVADA

PIRAMIDE MODERNE

OAMENII ÎNCĂ MAI CONSTRUIESC PIRAMIDE. UNA DINTRE CELE MAI RECENTE E LA HOTELUL LUXOR DIN LAS VEGAS, STATUL NEVADA. AVÂND PE SUPRAFAȚĂ UN PERETE DIN STICLĂ, ARE PESTE 11 METRI ÎNĂLȚIME — NICI PE DEPARTE LA FEL DE ÎNALTĂ CA MARILE PIRAMIDE.

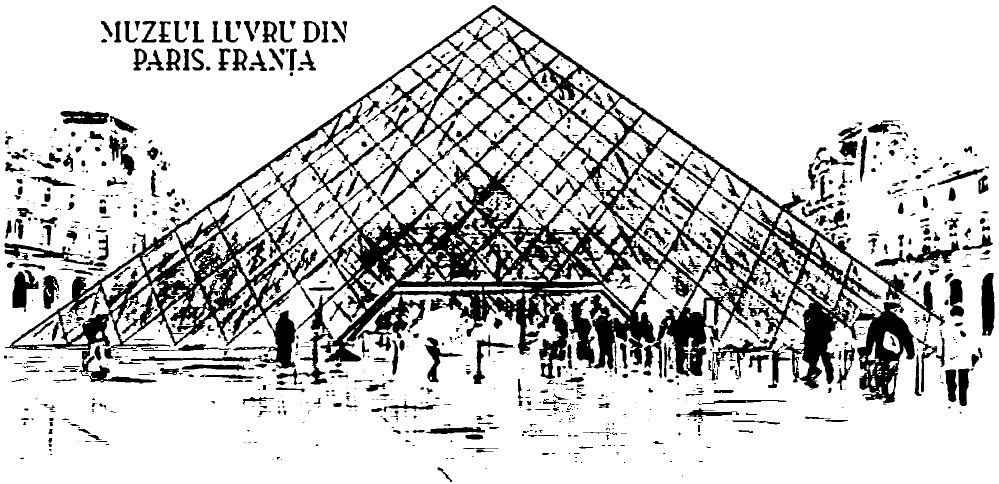

MUZEUL LUVRU DIN PARIS, FRANȚA

ALTE PIRAMIDE MODERNE

PIRAMIDA WALTER, UN STADION DIN LONG BEACH, CALIFORNIA, ARE OPTSPREZECE NIVELURI ȘI LATURI DE ALUMINIU. CELEBRUL MUZEU LUVRU DIN PARIS ARE O INTRARE ÎN FORMĂ DE PIRAMIDĂ DIN STICLĂ ÎNALTĂ DE 21 DE METRI.

ORAȘUL MEMPHIS, DIN STATUL TENNESSEE (DENUMIT DUPĂ CAPITALA EGIPTULUI ANTIC) ARE O SALĂ DE BASCHET ÎN FORMĂ DE PIRAMIDĂ CU TREIZECI ȘI DOUĂ DE NIVELURI. MOODY GARDENS, UN OBIECTIV TURISTIC DIN GALVESTON, TEXAS, ARE TREI PIRAMIDE. UNA E ACVARIU, UNA CONȚINE O JUNGLĂ, IAR A TREIA, NUMITĂ PIRAMIDA DISCOVERY, ADĂPOSTEȘTE EXPOZIȚII ȘTIINȚIFICE.

CRONOLOGIA MARILOR PIRAMIDE

C. 3100 Î.HR.	—	Primul faraon, Narmer, unește Egiptul de Sus cu cel de Jos
C. 2550 Î.HR.	—	E construită Piramida lui Khufu (sau Keops)
C. 2520 Î.HR.	—	E construită Piramida lui Khafra
C. 2500 Î.HR.	—	E construit marele Sfinx
C. 2490 Î.HR.	—	E construită Piramida lui Menkaure
C. 750 Î.HR.	—	Nubienii de la sud cuceresc Egiptul
1798 D.HR.	—	Napoleon Bonaparte aduce cu el în Egipt savanți, artiști și armata lui cuceritoare
1818	—	Colecționarul italian Giovanni Belzoni descoperă o mică intrare în Piramida lui Khafra
1903	—	William Flinders Petrie găsește la Abydos singura imagine cunoscută a lui Khufu
1922	—	E descoperit mormântul regelui Tutankhamon
2010	—	Peste paisprezece milioane de turiști

[redacted]	vizitează Egiptul ca să vadă Marile Piramide și Sfinxul

C. 3500 Î.HR.	—	Din cauza schimbărilor climaterice, deșertul Sahara începe să se întindă pe continentul african
C. 2600 Î.HR. – 2300 Î.HR.	—	În Țara Galilor începe construcția la Stonehenge
C. 2000 Î.HR.	—	În Europa de Nord începe Epoca Bronzului
C. 950 Î.HR.	—	Regele Solomon al Israelului construiește primul templu la Ierusalim
C. 800 Î.HR.	—	Poetul grec Homer scrie *Iliada*
C. 221 Î.HR.	—	Începe construcția Marelui Zid chinezesc
C. 51 Î.HR.	—	Cleopatra devine regina Egiptului
C. 70 D.HR.	—	La Roma începe construirea Colosseumului
1610 D.HR.	—	Astronomul italian Galileo descoperă cele mai mari patru luni ale lui Jupiter
1789 D.HR.	—	Începe Revoluția franceză
1914 D.HR.	—	Începe Primul Război Mondial

2006	—	Liberiana Ellen Johnson Sirleaf devine prima femeie conducător din Africa timpurilor moderne

BIBLIOGRAFIE

Cărțile marcate cu steluță sunt dedicate tinerilor cititori.

El Mahdy, Christine. *The World of Pharaohs.* New York: Thames and Hudson, 1987.

* Hart, George. *Ancient Egypt.* New York: DK, 2014.

Hellum, Jennifer. *The Pyramids.* Westport, CT: Greenwood Press, 2007.

* Henzel, Cynthia Kennedy. *Pyramids of Egypt.* Edina, MN: ABDO Publishing CO., 2011.

* Putman, James. *Eyewitness: Pyramid.* New York: DK, 2004.

Schulz, Regine și Matthias Seidel. *Egypt: The World of the Pharaohs.* Koln, Germania: Konnemann, 2004.

Verner, Miroslav. *The Pyramids: The Mystery, Culture and Science of Egypt's Great Monuments.* New York: Grove Press, 2001.

Williams, A.R. „*Egypt's Animal Mummies*", National Geographic, noiembrie 2009, 30–57.

You've reached the end of this title

Leave a rating and view related titles like Ce sunt Marile Piramide?